Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 9

Ljubljana, sreda 13. januarja 1943-XXI

Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana Puccinijeva ulica 5. Telefon št 31-22 31-23 31-24
Inseratni oddelek Ljubljana Puccinijeva ulica 5 — Telefon št 31-25 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No. 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lit 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljkom Jutrom« Lit 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev 31-22 31-23 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Audaci azioni aeree in Africa

32 velivoli nemici abbattuti o distrutti — Aeroporti nemici bombardati nella Sirtica e presso Algeri — Forze avversarie nel Fesan costrette a ripiegare — Combattimenti locali in Tunisia

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 gennaio 1943-XXI il seguente bollettino No. 962:

Nella Sirtica l'attività aerea è stata particolarmente intensa. In audaci ripetute azioni di consistente efficacia formazioni italiane d'assalto e squadriglie germaniche da bombardamento in quota e picchiata hanno attaccato gli aeroporti avanzati, concentramenti di automezzi, ammassamenti di truppa. 18 apparecchi venivano abbattuti in combattimento: 7 dai cacciatori italiani, 11 da aerei tedeschi, uno distrutto dalle batterie contraeree, 4 altri incendiati al suolo. Non hanno fatto ritorno 4 nostri caccia.

Nel Fesan forze avversarie numericamente prevalenti sono state costrette a ripiegare. Prosegue la prevista nuova dislocazione dei nostri presidi nei territori del Sud Libico.

In Tunisia puntate nemiche appoggiate da carri armati urtavano contro la valida resistenza di nostri elementi avanzati. Combattimenti locali sono in corso. L'aviazione germanica bombardava un aerodromo algerino, danneggiando gravemente numerosi velivoli sul campo e colpendo un deposito di munizione. Centrava inoltre con bombe un mercantile della rada di Bugie e faceva precipitare 5 apparecchi nel corso di vivaci duelli.

Un'incursione è stata compiuta nel pomeriggio di ieri su Napoli e dintorni. Danni non rilevanti. Nel crollo di alcuni edifici civili, la popolazione civile ha subito delle perdite finora accertate in 23 morti e 65 feriti. Degli 8 plurimotori partecipanti all'azione, 4 venivano distrutti, uno dalle batterie della difesa e 3 dalla caccia levatasi prontamente in volo.

Tali apparecchi risultano caduti: due in provincia di Salerno presso la località di Acerno e Calvanico S. Cipriano, uno a Lioni (Avellino) e il quarto in mare tra Ischia in Procida. Alcuni componenti degli equipaggi sono deceduti o catturati.

Drzne letalske akcije v Afriki

32 sovražnih letal sestreljenih ali uničenih — Sovražna letališča v Sirtiki in pri Alžirju bombardirana — Sovražne sile v Fesanu prisiljene k umiku — V Tunisu krajevni boji

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. januarja naslednje 962. vojno poročilo:

V Sirtiki je bilo letalsko delovanje izredno živahno. V drznih, ponovnih in zelo učinkovitih akcijah so italijanske napadalne skupine in eskadre nemških bombnikov za visoke strmoglavne polete napadale prednja letališča, zbirališča motornih vozil in čet. V borbah je bilo sestreljenih 18 letal; 7 so jih sestrelili italijanski lovci, 11 pa nemški, med tem ko je bilo eno uničeno po protiletalskih baterijah, 4 pa zažgana na tleh. Štirje naši lovci se niso vrnili.

V Fesanu so bile številčno močnejše sovražne sile prisiljene k umiku. Nadaljuje se predvidena razmestitev naših postojank na ozemlju južne Libije.

V Tunisu so sovražni izpadi, ki so jih podpirali tanki, zadeli na hraber odpor naših prednjih elementov. V teku so lokalne borbe. Nemško letalsko je bombardiralo neko alžirsko letališče in je pri tem hudo poškodovalo števila letala na letališču in zadelo skladišče streliva. Razen tega je z bombami pogodilo trgovski parnik v zaljivu Bugie in je v živahnih spopadih sestrelilo 5 letal.

Angleži v skrbeh za svoje kolonije

Boje se predvsem ameriškega varuštva, ki čim dalje bolj stega svoje roke po njihovi posesti

Rim, 11. jan. s. Laburist Morrison, ki je nedavno stopil v vojno vlado, je podal izjave o angleškem pojmovanju imperija in o njegovem bodočem razvoju kot dela svetovnega sistema. Minister Henderson je poveličeval angleški »common wealth« in sicer ne zato, ker je angleški, temveč, ker je dobra zamisel in se bo še zboljšala. Vsi dominjoni, je dodal, so nastali s priključitvijo po pogodbah ali z mečem osvojena ozemlja. Po večini prebivajo v njih manjšine, ki so jih drugi narodi in druge rase podjarmile. Razvoj gre pa še naprej. Meja med obvladovanjem in odvisnostjo še ni določena, tendenca pa gre vedno proti svobodi. Ostali narodi bi morali občudovati te družine narodov, ki ima vsak svoja vprašanja in interese in ki se svobodno gibljejo ter delujejo v skladu z vprašanji življenja in smrti. Ni nobenega pritiska. Svoboda in neodvisnost sta temelj njihovega življenja. To dokazuje Irska, ki se je odločila ostati izven vojne, in ji je bila dopuščena svoboda glede sodelovanja v stvari za imperij, čeprav ne v prid njenega slovesa. Mi smatramo vse to za aksiome. Drugi si lahko razbijajo glave zaradi tega, ko pa bodo pravilno doumeli moralne in politične vrednosti tega zadržanja, bodo lažje izrekali sodbo o kakovosti in vrednosti tistega dela imperija, ki je še odvisen od ustave. Posmatrajmo Indijo in kolonije, v katerih gre razvoj postopno na lestvici od najbolj primitivnih zajednic do prvih stadijev varuštva. Ceylon ima že svojo vlado in po vojni bo lahko imel svojo avtonomijo. Glavni razlog za osvojitev teh kolonijskih ozemelj je trgovinskega značaja, toda od prvih pričetkov je na ta prvotni razlog v naraščajoči meri vplival čisto drug razlog dolžnosti in odgovornosti za delo v prid narodov, ki jih je treba ščititi. Kolonijska zgodovina je imela svoje madeže in grehe. Tudi danes stanje še dolgo ni popolno, toda nemogoče je pojasniti, kar se je ustvarilo za napredek kolonij, ako ne upoštevamo še drugih razlogov, ki niso samo trgovski.

Londonski listi odobravajo Morrisonov govor o bodočnosti angleških kolonij in o važnem deležu, ki ga bo imel angleški imperij po vojni v razvoju k uspevanju in varnosti sveta.

Berlin, 12. jan. s. Tukajšnji tisk omenja bežno Morrisonov govor in mu posveča samo nekaj sarkastičnih komentarjev, v katerih opozarja na najbolj očitne nesmiselnosti v govoru. »Zwölfuhrblatt« označuje govor zastopnika angleške laburistične stranke za neke vrste balzam za angleško imperijalno mumijo. Diplomatsko-politična korespondenca poudarja, da o vprašanju bodočega angleškega imperija ni slučajno govoril zaupnik delavske stranke. Gre za zavrnitev prepogostih ameriških izjav o obliki in bistvu bodoče ureditve angleškega imperija. Angleži in prvi med njimi Churchill nikakor ne soglašajo z izrečenimi angleškimi napovedmi. Spomniti se je treba, da je angleški ministrski predsednik v svojem zadnjem govoru dejal: Gotovo nisem postal ministrski predsednik, da bi predsedoval likvidaciji angleškega imperija. Spričo tega je skušal Morrison prepričati svet in zlasti »zveste zaveznike«, da Anglija nikakor ne hlepi po kolonijah in da noče nikogar v nobenem pogledu izkoriščati. Govornik se je pa brž pokesal teh svojih izjav in je takoj nato začel govoriti o »zdravem egoizmu«, omenjajoč bodočo ureditev angleškega kolonijskega imperija, kajti Anglija potrebuje za obrambo svojih interesov podjarmljenega in mirnega zaveznika in ne ekspanzijske ameriške hidre, katere tipalke že ogražajo bližnji Orijent in afriška področja, nad katerimi je doslej vladal London.

Glavne smernice argentinske politike

Buenos Aires, 12. jan. s. Predsednik republike Castillo je podal novinarjem naslednje izjave: Glavne napore vlade sta vodili dve smernici, ohranitev reda v notranjosti in ohranitev miru po želji in potrebah naroda. Argentinska vlada ni imela nobenega povoda za najmanjši diplomatski spor z vojujočimi se državami. S skrajno previdnostjo in popolno lojalnostjo je bilo mogoče doslej premagati kočljive zapletljaje, ki so nastali zaradi srditosti borbe in nepričakovanih dogodkov.

Pomanjkanje živil v Senegaliji

Vichy, 11. jan. s. Šef ameriške vojaške misije v Senegaliji admiral Glasfor je izjavil zastopnikom tiska, da je postalo prehranjevanje Senegalije skrajno težko in da bi morala biti prva dolžnost zaveznikov poslati v deželo živež in druge najnujnejše potrebščine. Glasfor je dodal, da v Senegaliji primanjkuje goriva, čeprav dovažanje postaja čim dalje bolj težavno.

INSERIRAJTE V „JUTRU“

Novi veliki uspehi nemških podmornic

Potopljenih je bilo zopet 16 ladij s 89.000 tonami, med temi dve v razbitem petrolejskem konvoju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. jan. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje izredno poročilo:

V nepopustljivih napadih proti zadnjim že močno poškodovanim, toda še plavajočim ladjam petrolejskega konvoja, v katerem je bilo potopljenih že 13 ladij s 124.000 br. reg. tonami, so potopile nemške podmornice še nadaljnji dve petrolejski ladji s 17.000 br. reg. tonami ter še enkrat torpedirale tudi tretjo petrolejsko ladjo, katere potopitve pa zaradi zelo močne obrambe ni bilo mogoče opazovati.

Druge podmornice so potopile na severnem in južnem Atlantiku po večini v konvojih 14 ladij s skupno 72.000 br. reg. tonami.

S tem je sovražna transportna mornarica zopet izgubila 16 ladij s skupno 89.000 br. reg. tonami.

Ob ameriški obali potopljena ladja

Buenos Aires, 12. jan. s. Ameriško mornariško ministrstvo objavlja, da so podmornice Osi pred severno obalo Južne Amerike potopile neko združenim narodom pripadajočo trgovsko ladjo srednje tonaže.

Izjalovljeni sovjetski napadi

63 sovjetskih tankov uničenih na Kavkazu in ob Donu, 24 pa južnovzhodno od Ilmenskega jezera

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. jan. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Med Kavkazom in Donom, na prostoru pri Stalingradu in na področju ob Donu je sovražnik z novo uporabo močnih sil napadal na dosedanjih težiščih. Bil je v ogorčenih borbah in deloma v protisunkih vržen nazaj, pri čemer je izgubil 63 oklopnih voz, izmed teh samo 45 pri Stalingradu. Ogromni uporabi pehote ustrezajo hude sovjetske izgube. V protinapadu je bila neka sovražna strelska divizija obkoljena in uničena ter pripeljanih nad tisoč ujetnikov.

Neki nemški oklopni zbor je od 6. decembra 1942 dalje v velikem loku Dona uničil 511 sovjetskih oklopnih voz.

Madžarske čete so zavrnile ob Donu napadajočega sovražnika, ki je utrpel velike izgube.

Med krajevnimi napadalnimi akcijami v srednjem odseku fronte so vdrli močni naskakovalni oddelki v sovražne postojanke, jih razbili v dolžini enega kilometra ter privedli sebej ujetnike in plen.

Južnovzhodno od Ilmenskega jezera je sovražnik z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami nadaljeval svoje brezuspešne napade. V hudih borbah je bilo uničenih 24 oklopnih voz.

Prevoz na murmanski železnici je bil tudi včeraj hudo prizadet z letalskimi napadi.

V Libiji je nemško in italijansko letalstvo med ponovnimi napadi obstreljevalo s posebnim uspehom angleška letališča ter zbirališča čet in motornih vozil. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 15 sovražnih letal.

V Tunisu krajevni napadi s sovražnimi silami, ki so napadli postojanke naših bojnih predstraž, so še v teku. V pristanišču Bugie je bila poškodovana trgovska ladja s 5000 br. reg. tonami. Topniške postojanke in zbirališča motornih vozil v severnem delu Tunisa so bila prav tako izpostavljena hudim letalskim napadom. Sestreljenih je bil 5 sovražnih letal.

Pozno zvečer so angleška letala izvedla breznačrtne vznemirjevalne polete nad zapadnim nemškim ozemljem. Nastala škoda in izgube so majhne. Sovražnik je izgubil dve letali.

Včeraj popoldne je bil izvršen letalski napad na Neapelj in okolico. Škoda ni pomembna. Pri zrušenju nekaterih civilnih poslopij je civilno prebivalstvo utrpelo izgube, ki znašajo doslej 23 mrtvih in 65 ranjenih. Izmed 8 večmotornih letal, ki so sodelovala pri napadu, so bila 4 uničena, in sicer eno po obrambnih baterijah, 3 pa po lovcih, ki so se takoj dvignili v zrak.

Izmed teh letal sta dve padli na tla v pokrajini Salermo v bližini krajev Acerno in Calvanico S. Cipriano, eno pri kraju Lioni (Avelino) in četrto v morje med Ischio in Procido. Nekateri člani posadk so izgubili življenje ali pa so bili ujeti.

Nenadomestljive sovjetske izgube

Od 26. novembra do 10. januarja so Rusi izgubili 6000 oklopnih voz

Berlin, 11. jan. Propagandistične vesti iz Moskve, ki jih na široko izkoriščajo londonski vojaški komentatorji, pripovedujejo bajke o ruski zimski ofenzivi, kakor da se ta prav za prav še ne bi bila niti začela. Operacije, ki so se razvijale doslej na raznih področjih, imajo po zatrdilih Moskve šele predhodni značaj in namen, ustvariti taktične in strateške pogoje za ogromen napad z velikimi množicami, ki naj bi šele uresničil glavni načrt in dosegel cilje, kakor jih je določil za zimsko ofenzivo Stalin.

Namen teh vesti je jasen. V Kremlju hočejo zbuditi ne samo ozračje optimistične utvare, marveč tudi opravičiti dejstvo, da klub grozovitim žrtvam sovjetske vojske še niso dosegli kak pomembnejši in odločilnejši uspeh.

Položaj po kakih petih tednih strahovite borbe je v svojem bistvu neizpremenjen. Sovražnik ne more izkoristiti začetnih uspehov in tudi njegovi novi poskusi za proboj nemške in zavezniške bojne črte so se klavrno ponesrečili. Zasedba nekoliko tisoč štirjaških kilometrov ne pomeni ničesar, zlasti, ker nima pomena dokončne osvojitve. V nekaterih odsekih sovjetske zasedbe celo zelo problematične. V zvezi s tem se je treba spomniti, da so zlasti na jugu zasedena področja posejana z mogočnimi nemškimi utrdbami, na katere se Nemci opirajo, in da te utrdbe lahko vsak čas razbijejo teritorijalne pridobitve boljševikov. Nekaj takega se je že pokazalo, čeprav v manjši meri, ob srednjem Donu in na jugozapadu od Toropca.

Gotovo si ni treba delati nikakih utvar, kajti znano je, da Rusi razpolagajo z ogromnim materialom, in nihče ne more trditi, da je zastoj, v katerem se nahaja vojaški stroj za čas, organske prirode, eno pa je gotovo in to je, da boljševiški orjak, dasi kaže še vedno nesluteno življenjsko silo, ne more več škodovati nikomur. Sposoben je še za obrambo ter zvest pravilu zbira ponovno svoje sile in jih vodi v napad. Njegov napad je v svojem bistvu zmeraj obrambnega značaja in kot tak obsojen, da ostane brezuspešen, seveda glede na odločilni razvoj smrtne borbe, v katero se je zapletel.

Številka sovjetskih oklopnih voz, ki so bili uničeni včeraj po poročilu nemškega vrhovnega poveljništva, dokazuje, da je Stalin odločen napeti vse svoje sile in da zato meče v borbo vse razpoložljive čete. Z druge strani je treba pomisliti, da so njegova bojna sredstva tako ogromna, da jih lahko razsipa in troši po nemarnem, kajti njegov položaj je tak, da lahko sproti maši grozotne vrzeli. Obstojajo pa vrzeli, ki jih tudi Rusi ne morejo zamašiti, in to so praznine, ki zijajo v vrstah ljudskega materiala, zlasti tehnično izvežbanega vojaštva, kakor so moštvo oklopnih voz ter motoriziranih sredstev in topništva. Tega je zelo težko nadomestiti. Predvsem zahteva njihovo izvežbanje mnogo časa.

Prav zadnje tedne so tudi ugotovili, da so ruske oklopne sile zelo na slabem zaradi svojega manjvrednega vojnega materiala. Verjetno je, da se morajo velike izgube oklopnih voz pripisati premajhnemu izkustvu in premajhni tehnični izvežbanosti ruskega vojaka. Tudi so ugotovili, da ruski tanki, ki so jih nekoč smatrali za najboljše na svetu, niso več tako odlični, kar se pripisuje predvsem pomanjkanju izvestnih surovin, zaradi katerega ruske tovarne ne morejo več izdelovati brezhibnih oklopov.

Po ugotovitvah merodajnih činiteljev na fronti so Rusi izgubili od 26. novembra do 10. januarja okoli 6000 oklopnih voz, kar pomeni, da so izgubili oklopnih sredstev za 120 divizij. Ena ruska divizija, čeprav šteje še vedno 7000 do 8000 mož, povprečno nima več kakor 50 tankov. Število 10.000 oklopnih voz, s katerimi je Timošenko baje začel svojo zimsko ofenzivo, je seveda močno pretirana. Kakor znano, je izvesten, toda zelo majhen odstotek oklopnega sovjetskega materiala ameriškega in angleškega izvora. Kako je končalo onih 4000 tankov, ki sta jih London in Washington poslala Stalinu v prvih 6 mesecih leta 1942, in kje so ostali, ki so bili baje dobavljeni v zadnjih časih, je še vprašanje, vendar pa je nanj zelo lahek odgovor: Ves ta material je na dnu Ledenega morja. Enote, ki so prispele na kraj namembe, so zelo maloštevilne iz enostavnega razloga, ker se je le malo ladjam posrečilo uiti torpedom in bombam nemškega pomorsko-letalskega orožja.

Zanimiva je v zvezi s tem vsekakor propagandna vest, ki jo objavlja neki nevtralni list: »Vprašanje dobav vojnega blaga Sovjetski zvezi bo rešeno dokončno s tem, da se v Sibirijo prenese primerno število ameriških tovarn. Ford se je baje zavezal, da bo od prihodnjega junija dalje v podjetjih, ki so bila že prenešena v Sibirijo, izdelal po 1000 tankov in 300 bombnikov na mesec.« Ta vest je zelo čudna, zato se je Moskva požurila ter ji dodala naslednje obvestilo: »Sovjetska zveza je v položaju, da popolnoma krije svojo potrebo v bodočnosti, kar pa potrebuje sedaj, mora biti takoj dobavljeno.«

Berlinski merodajni krogi so zabeležili v zvezi s položajem na vzhodu zanimiv članek ankarskega dopisnika Göringovega glasila. Nemški list javlja med drugim tudi sodbo najuglednejšega turškega vojaškega kritika generala Erkileta, ki je nedavno posetil vzhodno fronto in je bil sprejet tudi v Hitlerjevem glavnem stanu. General Erkilet zatrjuje, da Rusi ne samo niso dosegli nikakega strateškega uspeha, marveč postaja njihov položaj kakor preteklo zimo tudi sedaj čim dalje slabši. Verjetno je, pravi Erkilet, da bodo prej ali slej prisiljeni izprazniti zopet osvojeno ozemlje. Značilno je tudi, da je bil Stalin prisiljen za kritje človeških izgub poklicati pod orožje izvestne kategorije žensk, iz katerih bodo ustanovljeni pehotni bataljoni po zgledu onih, ki so se borili l. 1914 do 1916 na Karpatih in v Volinji. Vest o teh ženskih bataljonih je prinesel sovjetski častnik Ilja M., ki je bil ujet 6. januarja. (Piccolo.)

Angleška letala nad zapadno Nemčijo

Berlin, 12. jan. s. Kakor se doznava iz pooblaščenih virov, so angleška letala včeraj zvečer priletela nad zapadno Nemčijo in na slepo odvrgla nekaj zažigalnih in rušilnih bomb, ki so povzročile neznatno škodo. Po doslej dospelih vesteh je bilo sestreljeno eno sovražno štirimotorno letalo.

Rity o nalogah finskega prebivalstva

Helsinki, 11. jan. s. Kot pokrovitelj »Medsebojne narodne pomoči« je predsednik republike Ryti govoril po radiu in poudaril med drugim, da vztraja veriga, dokler vztrajajo njeni najslabotnejši členi, ko pa napetost narašča in traja dalje, je treba opečiti prav najslabotnejše člene. To velja za vojno kakor za notranjo fronto. Treba je torej pomagati onim, ki so zaradi vojne največ trpeli, kajti s tem pomagamo sami sebi. Treba pa je, da vsak posameznik pomaga v zavesti pomena te pomoči. V letu 1942 je medsebojna narodna pomoč zbrala 132 milijonov finskih mark in tako dosegla največji uspeh, ki je bil doslej zabeležen na Finskem. S tem je bilo mogoče pomagati desettisoč družinam in posameznikom. Ne sme se pa pozabiti, je nadaljeval Ryti, da se vojna nadaljuje in da je pomoč še vedno potrebna. Usoda tistih, ki so vse žrtvovali za domovino, je hujša kakor naša in njihov delež v obrambni borbi je večji kakor naš. Kljub vsem težkočam, s katerimi se borimo, in onim, ki jih bomo morali premagati še v bodočnosti, lahko vsakdo izmed nas še kaj stori. Medsebojna narodna pomoč je odločilne važnosti glede na odpor države. Prepričan sem, je zaključil Ryti, da bo vsak izvršil svojo dolžnost in prispeval k narodnemu odporu ter s tem zajamčil boljšo bodočnost Finske na osnovi pravice.

Enotna fronta narodov vzhodne Azije

Velik doprinos nacionalne Kitajske za ustvaritev Velike vzhodne Azije

Nanking, 12. jan. s. Vojna napoved nacionalne Kitajske Zedinjenim državam in Angliji je v vsej Aziji naletela na zelo velik odmev. Zunanji minister Taja je izjavil, da pomeni vstop nacionalne Kitajske v vojno velik doprinos k zmagovitemu nadaljevanju konflikta. Šef birmanske uprave je opozoril, da vidi Birma v tem dogodku nov korak h končni zmagi. Knez Teh, predsednik zveze avtonomnih vlad Mongolije, je uporabil to priložnost za izjavo, da bo notranja Mongolija še povečala svoje sodelovanje v vojni za vzhodno Azijo s podpiranjem Japonske, da prežene Anglosase z azijskih tal. Iz Čungkinga pa se doznava, da je sklep nacionalne kitajske vlade izzval tamkaj zelo veliko zaskrbljenost in da je Čangkajšek nagloma sklical vrhovni obrambni svet. Med tem se po vsej Kitajski nadaljujejo manifestacije za proslavo zgodovinskega dogodka. Vlada je priredila velik sprejem, na katerem so veleposlaniki Japonske, Italije in Nemčije čestitali Vangčingveju v imenu svojih vlad.

Največji kitajski uspeh v sto letih

Nanking, 11. jan. s. Zastopnik japonskega veleposlaništva na Kitajskem je danes izjavil, da je nankinška kitajska vlada z vrnitvijo koncesij in odpravo eksteritorialnih pravic dosegla to, kar nobena druga kitajska vlada ni mogla v enem stoletju doseči. Z novim sporazumom obnavlja Kitajska v celoti svojo suverenost na vsem lastnem ozemlju. Tej suverenosti se je morala v glavnem odpovedati po takozvani opijski vojni. Zastopnik je poudaril, da bosta Anglija in Amerika zdaj obnovili platonske izjave glede vrnitve koncesij Kitajski in Čangkajškovi vladi, toda vse to je brez koristi, kajti Angloameričani niso samo izgubili vse koncesije na Kitajskem, temveč tudi ves svoj vpliv. Razen tega je obljuba denarja, ki se nahaja v žepu drugega, naravnost žaljtev kitajskega naroda.

Avstralija se boji japonske invazije

Bangkok, 12. jan. s. V svojem radijskem govoru je avstralski zunanji minister Ewatt izrazil mnenje, da se Japonci pripravljajo na resen poskus napada na Avstralijo ter ustvarjajo velika skladišča potrebščin severno od kontinenta. Minister je v nadaljnjem ugotovil: »Kljub zboljšanju bi bil samomor, če bi se zadovoljili s sedanjim položajem. Japonci se ne bodo ustavili. Japonci morajo pričeto akcijo nadaljevati.« Dodal je, da je sedaj Japonska bolj pripravljena, kakor pred 12 meseci. Tedaj ne bi bilo mogoče predstavljati si, da se bo Japonska v tem razdobju tako ojačila. Curtinova vlada je vedno trdila ne samo v interesu Avstralije, temveč vsen zedinjenih narodov, da bi se morale nakazati pacifiški fronti večje količine vojnih potrebščin in da bi morale te dotekati v večjem obsegu.

Roosevelтov zastopnik v Avstraliji

Lizbona, 10. jan. s. Iz Washingtona javljajo, da je bil tajnik demokratske stranke Edvard Flynn imenovan za Roseveltovega osebnega zastopnika v Avstraliji.

Ivan Vavpotič

Ljubljana, 12. januarja.

Z Ivanom Vavpotičem, ki je umrl danes v ljubljanski bolnišnici, je izgubila slovenska umetnostna kultura enega svojih reprezentantov. Umrl je slikar visokih kvalitet in široke razgledanosti, neumoren delavec na področju likovne umetnosti, vnet posredovalec med umetnostjo in občinstvom. Njegova smrt je prišla nepričakovano kakor tolike velike stvari v življenju. Še do zadnjih dni smo ga srečavali na ulici, ko je hitel v svoj atelje ali kam drugam, kjer ga je čakalo portretno delo; nič ni bilo vi-

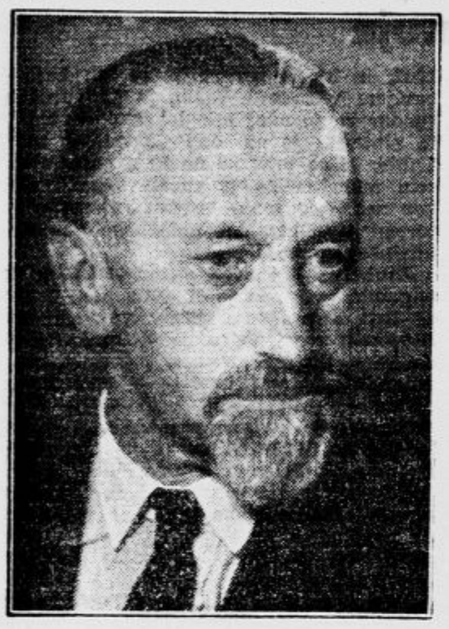

deti, da bi smrt že tipala okrog tega trdnega in delavnega moža. Nenadno ga je vrglo v posteljo in se je po kratkem, hudem trpljenju preselil v večnost. Zapustil je obsežno, za sedaj docela nepregledno delo, ki ostane verna priča njegovega talenta in njegovih teženj. Pride bo čas, ko bo treba inventarizirati in napraviti umetnostno-zgodovinsko bilanco Vavpotičevega dela, ki je bilo doslej vse premalo ocenjeno in premalo v ospredju kritičnega zanimanja. Vavpotič je že zdavnaj zaslužil s svojim pomenom izčrpno študijo. Morda je kriva prav njegova neumorna aktivnost, da se ni nihče tako in toliko bavil z njegovim delom. Sedaj, ko mu je smrt za vedno iztrgala čopič, bo ocenitev njegovega dela in pomena velika naloga slovenske umetnostne kritike.

Ivan Vavpotič ni bil samo eden izmed mnogih slikarjev: bil je tudi osebnost, svojska, izrazito individualizirana osebnost, izobražen človek, ki se ni zadovoljil samo z ustvarjanjem, marveč si je tudi zastavljal umetnostne in druge probleme ter jih po svoje reševal. Kadar je bil dobre volje, je rad zasukal besedo k splošnim vprašanjem umetnostne in včasi celo znanstvene kulture. Poznal je tuje jezike, zlasti francoščino in češčino in se zanimal za strokovno in drugo literaturo. V mlajših letih je izborno igral na klavir. Bil je eden naših najbolj razgledanih likovnih umetnikov, človek svetskega kova. Še na zadnji razstavi v Jakopičevem paviljonu je imel umetniško vodstvo, kar mu je vedno nudilo priliko, da je povedal kako načelno besedo o naši umetnosti in o njenem odnosu do občinstva ali občinstva do umetnosti. Njegove nedavne v »Jutru« objavljene izjave o impresionistih in o mladi slikarski generaciji so vzbudile v umetniških krogih živahne diskusije. Kazale so, da je Vavpotič ohranil tisti svoj mladostni nemir, ki mu je dajal toliko značilnih potez in zaradi katerega se ni nikdar trajno včlanil v noben generacijski ali strujarski okvir. Vedno je hodil svoja pota in ohranil simpatije do vsega, kar je mlado in kar razodeva kvaliteto. Ni razločeval med strujarskimi slikami, marveč med dobrimi in slabimi, a najbolj ga je zmerom veselilo, če je lahko priznal talent in pomembnost mladim. V zadnjem času so to pokazale zlasti njegove tople besede o umetnosti Zorana Mušiča, v katerem je videl nadaljevalca tiste smeri, kateri se je bil sam pridružil, ko je za mladih let občudoval v Parizu stvaritve francoskega slikarstva.

*

Ivan Vavpotič se je rodil 21. februarja 1877 v Kamniku. Leta 1897 je dovršil gimnazijo v Novem mestu. Ni šel — kakor drugi — na univerzo, da bi se bil pripravil za kak »donosen« poklic; sledil je nagibu svoje nadarjenosti in se odločil za tisto prezirano umetnost, o kateri je takrat začela pisati mlada generacija s Cankarjem in Župančičem. Od leta 1897 do 1899 je študiral na umetnostni akademiji v Pragi. Študij v središču češke umetnostne kulture je bil odločilen za ves Vavpotičev razvoj in do neke mere za ves značaj njegove umetnosti. S Prago in s češko umetnostjo je bil tesno povezan tudi mnogo pozneje. Leta 1900 in 1901 je študiral v Parizu na Ecole du Louvre in delal v steljeju češkega rojaka Alfonza Muche, leta 1902 se je izpopolnjeval na Dunaju, leta 1903 in 1904 je delal pri slovečem češkem mojstru Hynaisu v Pragi in postal leta 1905 učitelj risanja na ondotni Strakovi akademiji. Čeprav ga je Praga vezala čustveno in umetniško, nato pa tudi rodbinsko, se je vendar že leta 1906 odločil za domovino. Sprejel je mesto na idrijski realki. Toda šolsko delo ga ni moglo navdušiti. Nastanil se je v Ljubljani in se posvetil svobodnemu umetniškemu delu. Dolga leta je sodeloval v Narodnem gledališču in prispeval k razvoju naše inscenacije. V Ljubljani se je živahno udeleževal vsega umetniškega in sploh kulturnega življenja. Bil je funkcionar naših umetniških združenj, član raznih žirij itd. Ni mnogo umetnikov ki bi si tako kakor on prizadevali, da bi se po poti organizacije in samopomoči izboljšal socialni položaj slovenskega umetnika. Za tako delo ga vzposabljal njegov lahko bi rekli, realistični pogled na življenje.

*

Vavpotičevo slikarsko delo je kakor rečeno zelo obsežno in za sedaj nepregledno. Udejstvoval se je v raznih panogah likovne kulture. S svojimi knjižnimi ilustracijami, posebej še z ilustracijami Jurčičevega »Desetega brata« za Mohorjevo družbo, je Vavpotič nakazal pot drugim in ustvaril danes že klasičen primer slovenske knjižne ilustracije. Videlo se je, da je dobro poznal češko knjigo, posebej še ilustracije Kaspara, Olive i. dr. V prvem razdobju svojega razvoja je bil predvsem krajinar in je kot tak ustvaril premnoge značilne slike. Nato se je — prav do zadnjega časa — mnogo bavil s portretiranjem ter delno s kompozicijskimi motivi in s tihožitji. Kot portretist je bil posebno priljubljen v meščanskih rodbinah, saj ga je odlikovalo lepo vedenje in široka izobrazba. Bil je mož, ki je dostojno reprezentiral našo umetnost. Ustvaril je dolgo vrsto portretov raznih znanih osebnosti, kakor je tudi naslikal veliko rodbinskih portretov. Odlikovala ga je jasnost in zanesljivost; ko je slikal, ni eksperimentiral s formami, čeprav je morda včasi delal kompromise, kar se tiče barv in »lepote« portretirank. Ni dvoma, da bodo njegovi najboljši portreti ostali med trajnimi dokumenti slovenskega portretnega slikarstva v prvi polovici našega stoletja.

Zdaj je Ivan Vavpotič dokončal življenjsko pot. Njegova smrt bo užalostila vse, ki so ga poznali. Pot njegovega življenja — težka in trudna pot slovenskega umetnika — pa bo v naši umetnostni zgodovini za vedno zaznamovana z uspehi njegovega vztrajnega in ponosnega dela.

Novica o smrti akademskega slikarja Ivana Vavpotiča, ki se je bliskovito razširila po mestu, je globoko odjeknila med prebivalstvom, saj je bil Vavpotič še pred dnevi čil in zdrav in ga je smrt dohitela skoraj nepričakovano.

Dne 6. t. m. se je Ivan Vavpotič verjetno močno prehladil. Napadel ga je močan kašelj, nakar je z glavobolom nastopila tudi vročina. Bolezen se je naglo slabšala. Dne 9. t. m. so nezavestnega prepeljali v splošno bolnišnico, na oddelek za notranje bolezni. Zdravniki so ugotovili vnetje desnega srednjega ušesa. Od tu se je že tako nevarna bolezen naglo razširila in se je kot posledica pojavilo še vnetje možganske mrene, nakar je davi nastopila smrt. Umrli je v infekcijskem oddelku, kamor so ga iz internega prepeljali v nedeljo in kjer se ves čas ni zavedel.

Vnetje možganske mrene ali meningitis, ki je zahtevala Vavpotičevo življenje, je bila, kakor rečeno, posledica ušesnega vnetja in ni nalezljiva. Nima tudi nikake zveze s tisto meningitis, ki je razsajala pri nas pred tremi leti in je zahtevala med prebivalstvom mnogo žrtev ter je povzročila upravičen poplah.

*

Društvo slovenskih likovnih umetnikov poziva vse svoje v Ljubljani bivajoče člane, da spremijo svojega zvestega in dolgoletnega tovariša Ivana Vavpotiča na zadnji poti. Pogreb bo v sredo ob 3 popoldne iz kapele sv. Petra na Žalah.

Smrt slovitega nemškega zdravnika

Dunaj, 8. jan. s. Star 88 let je umrl znani nemški dermatolog prof. Gustav Riehl. Dne 9. avgusta 1942 je Hitler odlikoval prof. Riehla z Göthejevo kolajno za umletnost in znanost ob priliki 40letnice Riehlovega imenovanja za profesorja dermatoligije na dunajski univerzi.

Izpred vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljništva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmazijo, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

Kušljanu Josipu, sinu Mihaela in Pirc Marije, rojenemu 17. IX. 1915 v Podsredi, bivajočemu v Lazah pri Planini št. 64, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil:

a) napada na varnost države (čl. 2. Ducejе naredbe z dne 3. X. 1941) ker je v družbi z drugimi neznanci v razdobju pred 10. julijem 1942 v Rakeku in okolici z namenom, ogražati varnost države, izvršil dejanja, ki so povročila opustošenje in uničevanje v priključenem ozemlju;

b) napada na javne naprave (čl. 8. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah z ustrahovalnim namenom izvršil dejanja, ki bi imela lahko za posledico težko poškodbo javnih naprav;

c) napada na življenje pripadnikov Oborožene sile (čl. 7. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v istih okoliščinah izvršil napad na varnost in osebno svobodo pripadnikov Oborožene sile;

d) prevratne združbe (čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v istih krajevnih in časovnih okoliščinah sodeloval v združbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, družbenega in gospodarskega reda v državi;

e) pripadništva k oboroženemu krdelu (čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941) ker je v istih krajevnih in časovnih okoliščinah sodeloval v oboroženem krdelu z istim namenom, kakor je označeno v prejšnji točki;

f) posesti orožja in streliva ter eksplozivov (čl. 2. Duceje naredbe z dne 24. X 1941), ker je bil v istih okoliščinah v posesti in je brez predpisanega dovoljenja pristojne oblasti nosil orožje, strelivo in razstrelivo.

V obtežilno se mu šteje, da je bil organizator in vodja ter je užival poseben ugled v združbi (čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941 in čl. 1. Ducejeve naredbe z dne 3. V. 1941). Iz teh razlogov je sodišče Kušljana Josipa spoznalo za krivega zločinov sodelovanja v oboroženem krdelu ter prevratni združbi in ga izključivši obtežilno okolnost organizatorja obsodilo v dosmrtno ječo z vsemi zakonitimi posledicami, vključno trajni preklic opravljanja javnih služb ter zakoniti preklic.

Obsodilo ga je tudi na plačilo razpravnih stroškov ter vzdrževanja v zaporu. Na temelju čl. 479 kazenskega zakona je sodišče Kušljana Josipa oprostilo od drugih obtožb zaradi pomanjkanja dokazov.

Odredilo je objavo pričujoče sodbe v izvlečku po enkrat v »Piccolu« v Trieste in v »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, 7. januarja 1943-XXI.

Zatemnitev od 18.00 do 6,30

Visoki Komisarijat za Ljubljansko pokrajino odreja glede na odredbe z dne 6. junija 1941 XIX. št. 42 in 27. novembra 1942-XXI. št. 214 ter spričo potrebe določiti nove ure za zatemnitev:

Člen 1. Od večera v sredo 13. januarja 1942-XXI do nadaljnjih odredb se morajo določila za zatemnitev izpolnjevati od 18. do 6.30 ure.

Čl. 2. Nespremenjene ostanejo določbe v odredbi dne 6. junija 1941-XIX št. 42.

Ljubljana, 11. januarja 1942-XXI.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Nestanovitno srce

je naslov četrti »Dobri knjigi«, ki izide čez nekaj dni. Ugledni pisatelj zgodovinskih in potopisnih reportaž **Arnaldo Fraccaroli** nam v njej na lahkoten, napet in duhovit način pripoveduje romantično usodo **Vincenza Bellinija**, mojstra opere, »angelskega učenca«, čigar globoko občutena glasba je osrečila toliko src vseh narodov in časov, — le **nestanovitno srce** njenega tvorca je ostalo tudi ob njej neutešeno.

Zanimivo historično okolje predmarčne Italije in topli ritem južnjaškega življenja spremljata pestre podobe, v katerih se razpleta grenkosladka zgodba tega izjemnega človeka; London in Pariz sta prizorišči njegove tragike. Razen tega nudi knjiga poljuden oris razvoja opere v desetletjih, ko so kraljevali evropskemu okusu Rossini, Donizetti in Bellini.

Naročite se na »DOBRO KNJIGO«!

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 13. jan., ob 17.30: **Oče.** Red Sreda.
Četrtek, 14. jan., ob 17.30: **Primer dr. Hirna.** Red Četrtek.
Petek, 15. jan., ob 17.30: **Poročno darilo.** Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 16. januarja ob 17.30.: **Primer Dr. Hirna.** Red A.
Nedelja, 17. januarja ob 14. uri: **Oče naš...** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: **Deseti brat.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

*

A. Strindberg: OČE. Drama v treh dejanjih. Osebe: ritmojster — Pavle Kovič, njegova žena Lavra — Gabrijelčičeva, njuna hči Berta — Simčičeva, dr. Oestermark — Kosič, pastor — Gorinšek, dojilja — Kraljeva, Nöjd — Potokar. Režiser: Jože Kovič, scenograf: inž. arh. E. Franz.

OPERA

Sreda, 13. jan., ob 17. uri: **La Boheme.** Red A.
Četrtek, 14. jan., ob 17.: **Thais.** Red B.
Petek, 15. jan., ob 15.: Slepa miš. Opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Sobota, 16. jan., ob 17.: **Beg iz seraja.** Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 17. jan., ob 11.: **Angel z avtom.** Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Ob 16. uri: **Thais.** Izven. Cene od 24 lir navzdol.

*

Premiera Mozartove opere: Beg iz seraja« bo v soboto 16. t. m. Libreto opere, ki ga je napisal Gottlob Stephanie je prevedel Niko Stritof. Dejanje se godi v seraju Selima-paše in na vrtu pred njegovim dvorcem. Osrednja (komična) figura je čuvar seraja Osmin, razen njega in paše nastopata še dva para: ugrabljena Konstanca, ki jo najde in odvede njen ljubimec Belmonte, španski plemič ter Konstancina spletična Blondka in njen fant Pedrillo. Zasedba partij je sledeča: Selim — paša — Anžlovar, Konstanca — Ivančičeva, Blonda — Polajnarjeva, Belmonte — Lipušček, Pedrillo — Banovec, Osmin — Betetto. Dirigent: A. Neffat, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

---

50. rojstni dan maršala Göringa in ministra Rosenberga

Berlin, 12. jan. s. Ves nemški tisk proslavlja danes 50. rojstni dan dveh najbližjih in najbolj zaslužnih Hitlerjevih sodelavcev Hermana Göringa in Alfreda Rosenberga. Nemški listi pozdravljajo v dolgih člankih njuno neutrudno obširno in hrabro delo ob strani Hitlerja za narodni socializem in narod. »Völkischer Beobachter« povzema kot glasilo stranke bistveno misel vseh večjih nemških dnevnikov in piše, da sta oba moža, ki se proslavljata danes po vsej Nemčiji, dva velika stebra ob strani Adolfa Hitlerja, na katerih je slonelo in sloni gigantsko delo obnove in prenove Nemčije. Pisoč o maršalu Hermanu Göringu omenja list, da je bilo temu ožjemu sodelavcu Hitlerja poverjenih mnogo nalog in mnogo odgovornosti tako na političnem in socialnem, kakor tudi na vojaškem področju. Danes, ko se država bori v totalni vojni, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, se kaže bolj kakor kdaj vrednost moža, ki mu je Hitler l. 1936. izročil vodstvo celote ogromnih narodnih energij, zbranih pod zmagovito zastavo štiriletnega načrta.

O Alfredu Rosenbergu pišejo nemški listi, da mu je Hitler poveril zasedena ozemlja na vzhodu z nalogo, naj v bližnji bodočnosti napravi iz njih življenski prostor Nemčije. Ostali večji dnevnik v Berlinu postavljajo Hermana Göringa in ministra Rosenberga ob stran Hitlerja kot najpomembnejša moža v novi narodni zgodovini Nemčije, ki se bori za svojo bodočnost.

Sultan Abdel Aziz resno obolel

Lizbona, 11. jan. s. Po vesteh iz Maroka se je bolezen bivšega sultana Abdel Aziza zopet poslabšala. Bivšega sultana so Maročani smatrali vedno za svojega zadnjega neodvisnega vladarja, ki se je raje odpovedal kakor, da bi sprejel protektorat in se ukloni Francozom. Ni se mešal v politično življenje, toda nedavno je ob več prilikah pokazal svoje simpatije do sil Osi. Bivši sultan je vedno užival največji ugled med marokškim prebivalstvom.

Gospodarstvo

Cenik za zelenjavo in sadje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal nov cenik za zelenjavo in sadje št. 1, ki je veljaven od 13. januarja 1943-XXI. Cene so naslednje (vse za kilogram; prva številka označuje ceno v trgovini na debelo, druga pa ceno v trgovini na drobno; v oklepajih so dosedanje cene, kolikor so spremenjene):

Česen 9.55 lire na debelo, 10.85 lire na drobno (9.50, 10.80); **karfijola** 3.45, 4; **čebula** 2.30, 2.80; **kopre** (finoki) 3.35, 3.85; glavnata **solata** 4.50, 5.30; radič 7, 7.80; **špinača** 4.90, 5.70; **zelena** 4.90, 5.90; **pomaranče** Ia 7.35, 8.35; **limone Ia**, 15 cm obsega, 3.80, 4.85, na drobno za kos 0.60; **mandarine** Ia 5.75, 6.40; **jabolka Ia** (na pr. zlata parmena) 6.50, 7.40 (6.15, 7.15); **hruške** Ia 6.75, 7.75 (6.40, 7.40); **maroni** 7, 7.80.

Za domačo zelenjavo in sadje v trgovini na drobno veljajo v Ljubljani najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika, gornji cenik pa velja za uvoženo blago, seveda brez tare. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisariata. Zelenjava in sadje mora biti zdravo. Zelenjava se mora prodajati brez listkov in neužitnih delov. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene. **Za proizvode, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo cene iz sednjega prejšnjega cenika**, kjer so bili ti proizvodi navedeni, razen če se je s posebno odločbo določila drugačna cena. Ta cenik mora biti izobešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu. Kršitelji se kaznujejo po naredbi z dne 28. januarja 1942-XX. in ostalih zakonitih predpisih.

Krmilna celuloza

Odkar je otežkočen dovoz inozemskih krmil v Evropo, se je v raznih evropskih državah močno razvila proizvodnja lastnih krmil in nadomestnih krmil. V tem pogledu je posebno značilen razvoj, ki so ga zabeležile severnoevropske države na področju proizvodnje krmilne celuloze. Baltiške države so od nekdaj uvažale znatne količine krmil za živino. Gozdno bogastvo teh držav je že v prejšnji svetovni vojni privedlo do tega, da so pričeli pokladati živini celulozo za krmo. O izkušnjah, doseženih na tem področju, poroča rimski Mednarodni poljedelski zavod med drugim naslednje:

Les in slama na sebi nimata mnogo hranilne vrednosti za živino, toda če se les ali slama kemično predelata v celulozo, tedaj se dobi krmilo z znatno krmilno vrednostjo. V prvi svetovni vojni se uporaba celuloze za krmo še ni v znatnejši meri razvila zaradi previsoke cene, v zadnjih desetletjih pa je tehnika izdelovanja celuloze zelo napredovala, zlasti tudi v pogledu hranilne vrednosti in cene. Govedo in konja imajo lastnost prebaviti lahke vrste celuloze in jih pretvoriti v ogljikove hidrate. Posamezne vrste krmilne celuloze imajo hranilno vrednost, ki se lahko primerja z močnimi krmili, druge vrste pa so enako vredne kakor seno ali detelja. Le za krmljenje prašičev celuloza ni uporabna. Hranilna vrednost se s predelavo lesa v celulozo znatno poveča. Seveda krmilna celuloza ne vsebuje prav nič beljakovin in tudi ne vitaminov, zato jo je treba pokladati živini skupaj z drugo krmo. Tako izdelujejo nekatere švedske tvornice celuloze že za pokladanje pripravljeno celulozo, ki ji primešajo ribjo moko, sojino moko ali pa krmilni kvas, kar znatno zboljša tudi prebavljivost. Izhodišče za proizvajanje krmilne celuloze je predvsem les.

Čeprav v izrednih časih, kakor so današnji, cena ne igra tako odločilne vloge, kakor v mirnih časih, je vendar pomembno, da so produkcijski stroški za krmilno celulozo v primeru s prvo svetovno vojno precej nazadovali. Cena za krmilno celulozo je v posameznih baltiških državah različna. Precej se zniža produkcijska cena s tem, da se vzporedno pridobi tudi špirit. Na Švedskem prilobijo vzporedno z vsako tono krmilne celuloze še okrog 150 litrov špirita.

O obsegu proizvodnje krmilne celuloze navaja rimski institut naslednje podatke: Na Finskem je 14 do 15 tvornic, ki se bavijo z izdelovanjem krmilne celuloze. Dnevna proizvodnja se giblje med 600 do 900 ton. Na Norveškem obstoja državna organizacija za prodajo krmilne celuloze, ki je svoja naročila tvornicam povišala v drugem polletju 1941 na 150.000 ton. Na Švedskem je znašala v letu 1941. proizvodnja 200.000 do 225.000 ton. Tudi v Nemčiji so pričeli izdelovati krmilno celulozo v dveh tvornicah in sicer pod nazivom »celulozna moka«. V bližnji bodočnosti se bo izkazalo, ali bo tudi po vojni ostala rentabilna proizvodnja celuloze za krmo. To bo odvisno od tega, če bo uspelo stroške proizvodnje tako znižati, da bo cena krmilni celulozi konkurenčna v primeri s ceno ostalih krmil, vpoštevajoč krmilno vrednost.

Načrtno gospodarstvo v Srbiji

Gospodarska politika vlade generala Nediča gre za tem, da se Srbija vključi v načrtno gospodarstvo evropskega prostora. Srbski gospodarski minister dr. Milorad Nedeljković je te dni podal uredniku lista »Donauzeitung« v tem smislu izjavo, v kateri je poudaril, da mora biti kmetijstvo obnova srbskega gospodarstva. Srbija se mora zavedati, da ne more postati industrijska država in da ne more biti industrija osnova za prehrano obubožanega kmetijskega prebivalstva in za preživljanje znatnega prirastka prebivalstva. 20 let se je bivša Jugoslavija prizadevala postati industrijska država, toda uspehi so bili malenkostni. Zato je treba sedaj razviti in poglobiti kmetijsko proizvodnjo, kar pomeni, da je treba kmetijstvu preskrbeti orodje, umetna gnojila in sredstva za zatiranje škodljivcev. Treba je povečati predelavo in konserviranje kmetijskih proizvodov za lažji prevoz in izvoz, pospeševati mlinarstvo, pivovarništvo, predelavo proizvodov v tvornicah konserv, predelavo surovih kož v usnje, tekstilnih surovin v tekstilno blago, oljnatih rastlin v olje, sladkorne pese v sladkor, mleka v mlečne izdelke itd. Končno mora biti naloga gospodarske politike izkoriščati rudninsko in gozdno bogastvo ter vodne sile in pospeševati obrt. Predvsem se mora posvetiti pozornost proizvodnji surovin, zlasti tekstilnih.

Z dobrohotno pomočjo in po navodilih nemškega gospodarskega vodstva v Srbiji bo srbska vlada skušala izvesti vse, kar je potrebno v pogledu načrtnega gospodarstva. Trenutno vlada v Srbiji pomanjkanje delovnih moči, ker absorbirata rudarstvo in lesna stroka skoro vse razpoložljive delovne moči. Dr. Nedeljković se je zavzel za to, da bi se srbska mladina izvežbala v obrtnih strokah v Nemčiji, podobno kakor je to že urejeno za kmečko mladino. Da se onemogoči črna borza bo minister stremel za tem, da se poveča proizvodnja in da se življenjsko važni proizvodi zbirajo v blagovnih centralah. Lani ustanovljene blagovne centrale že delujejo v tem smislu. Njihov uspeh pa bo odvisen od zadostne proizvodnje. Srbija si je po vojni uredila načrtno gospodarsvo, ni pa bila za to dovolj pripravljena in je delo najprej pričela pri urejanju cen in oskrbi prebivalstva ne da bi istočasno poskrbela, da bodo na razpolago potrebne količine potrošnih dobrin in surovin. Tako so bile v početku blagovne centrale brez moči. Minister je zaključil svoja izvajanja s tem, da je treba v smislu načrtnega gospodarstva misliti in čelati v popolnem skladu z interesi Evrope.

Gospodarske vesti

= **Iz trgovinskega in zadružnega registra.** Visoki komisariat je odobril sklep izrednega občnega zbora tvrdke »Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d. v Ljubljani z dne 26. nov. 1942 glede preimenovanja družbene tvrdke v »Litijsko-Preboldske tekstilne tvornice d. d. (Littai-Pragwalder Textilwerke A. G.) in prenosa družbinega sedeža iz Ljubljane v Maribor. — Pri tvrdki »Salus« d. d. v Ljubljani je vpisan član upravnega sveta mr. ph. Ciril Maver iz Ljubljane. — Pri živinorejski selekcijski zadrugi z o. j. v Horjulu so izbrisani člani upravnega odbora Lovro Filipič, Jakob Kozjek in Anton Vrhovec, vpisani pa Ignacij Marinčič in Andrej Slovša, posestnika v Horjulu ter Janez Pohleven, posestnik na Ljubgojni. — Pri Stavbni zadrugi »Ježenski dom« na Ježici sta izbrisana člana upravnega odbora Janez Presetnik in zaradi smrti Franc Strah, vpisana pa člana Jernej Dovče in Franc Dovč, posestnika v Stožicah. — Pri Bolniško-podporni zadrugi nameščencev cestne občine in Mestne hranilnice ljubljanske, zadrugi z o. j., sta izbrisana člana upravnega odbora Maks Kogovšek in Štefan Gärtner, vpisana pa Emilij Košak, mestni knjigovodja, in inž. Nace Perko, mestni gradbeni višji svetnik.

= **Iz gorenjskega trgovinskega registra.** Pri tvrdki Pavel Knaflič, tvornici za usnja v Šmartnem pri Litiji, je spremenjeno besedilo firme v Pavel Franc Knaflič. — V trgovinski register so se vpisale nastopne tvrdke: Dipl. ing. Aleksander Pretner, gradbeno podjetje, Kranj; Alojzij Vogelnik, pletilstvo, Radovljica; Andrej Čufer, trgovina z mešanim blagom, Jesenice; Mr. ph. Karel v. Flittner lekarna, Jesenice.

= **Slovaški izvoz lesa.** Iz Bratislave poročajo, da je bil izvoz lesa v lanskem letu na prvem mestu v slovaškem izvozu. Po vrednosti se je držal na višini prejšnjega leta, t. j. okrog 1.3 milijarde Ks, kar predstavlja 40 odstotkov celotnega izvoza. Izvoz lesa v Nemčijo se je gibal v dosedanjih mejah, izvoz v Italijo pa je bil od dosedanjih 75.000 ton povišan za 25 odstotkov. Ta povišani kontingent bo veljal tudi za letošnje leto, o čemer bodo v kratkem pogajanja.

= **Zboljšanje finančnega položaja Grčije.** Da bi preprečila grozečo inflacijo je grška vlada pred meseci izdala vrsto ukrepov za zmanjšanje obtoka bankovcev. Med drugim je bilo določeno, da imetniki tekočih računov pri denarnih zavodih ne smejo na teden dvigniti več kakor 50.000 drahem in da nihče ne sme vršiti v gotovini plačil, ki presegajo gornji znesek, temveč se morajo taka plačila izvršiti z nakazilom. Istočasno je grška vlada izdala obrestujoče se blagajniške bone, da na ta način vzame iz prometa del obtoka bankovcev. Ti ukrepi so v zadnjem času pokazali vidne uspehe, kar priča okolnost, da jih grška vlada zopet postopno ukinja in da dopušča olajšave. Maksimalni znesek za plačilo v gotovini je bil povišan na 100.000 drahem, sedaj pa je tudi dopuščeno, da si vsakdo lahko pri denarnem zavodu otvori nov prosti račun, kjer pa smejo biti vplačila izvršena samo v gotovini. Zato pa se smejo dvigi s teh prostih računov vršiti brez omejitev. V splošnem pričakujejo, da bodo ti ukrepi nadalje pripomogli k temu, da prosta gotovinska sredstva zopet pritečejo v denarne zavode. Pri teh ukrepih sta sodelovala strokovnjaka, ki sta jih poslali Italija in Nemčija na prošnjo grške vlade.

---

†

Za vedno nas je zapustila previdena s tolažili svete vere naša nadvse ljubljena mama, gospa

ŠETINA JOŽEFA roj. SPREITZER

nadučiteljeva vdova v Črnomlju

Pogreb drage pokojnice bo v sredo 13. januarja 1943 ob 3. uri popoldne v Vojno vas.

Ljubljana, Črnomelj, 12. januarja 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

KULTURNI PREGLED

Peti simfonični koncert

Ponedeljkov koncert pomeni za dirigenta Šijanca in za orkester krasen uspeh vztrajnega dela, sposobnosti in požrtvovalnosti. V izbranem sporedu (Corelli, Čajkovskij, Adamič) je bilo kljub pičlemu številu slavnih skladateljskih imen zgoščene toliko pristne muzike, kakor do sedaj še na nobenem izmed letošnjih sporedov. Šija-

Dirigent D. M. Šijanec

nec pa je tudi znal muzikalno in dirigentsko-tehnično dela občinstvu izvrstno prikazati tako v čustvenih vzgibih kakor v podlagi in velikopotezno dojeti koncepciji. Zlasti simfonije Čajkovskega še nismo čuli od domačih moči tako precizno izvajane v tragičnem razpletu prvih treh stavkov in v docela jasno podanih formalnih razmerjih. Pri tem je dirigenta zelo dobro podpiral orkester, katerega godalni del se je izkazal v prelepem Corellijevem bož čnem koncertu enem najpomembnejših umotvorov italijanske klasike, ki ga v prisrčnosti in spevnosti celo Bach ni dosegel. V Čajkovskega simfoniji slavi slovanska in še posebe ruska glasba enega svojih velikih triumfov, katerega v čustveni globini in sili ni še nikdo presegel niti dosegel. Z njo se lahko meri le nekaj Dvořákovih del, Čajkovskega zadnja simfonija in nekaj simfoničnih del ruske petorice. Od modernih so v svežini morda dosega Stravinski, a je seveda slogovno in v smeri popolnoma drugačen. (Pač pa naj opozorim na Šoštakovičeva simfonična dela, katerih eno smo slišali v Ljubljani in ki se pri vsej svoj slogovni neurejenosti po izrazni moči nas že približuje velikemu mojstru Čajkovskemu.) Individualizacija posameznih instrumentov, zlasti pihal, je v peti simfoniji silno pomembna in zahteva zelo dobre izvajalce. Ugotavljam, da tudi v našem orkestru sede godbeniki, ki morajo težke, muzikalno in tehnično odgovorne naloge dobro rešiti. Bili so to predvsem gg. Korošec (flavta), Laun (klarinet), P. Korny (fagot) in Ušak (rog). Omenjeni kot solisti, so v zvezi z ostalimi pihali mnogo pripomogli k ugodni akustični sliki, ki jo je občinstvo navdušeno in odprtih src sprejemalo vase. Opozoriti pa moram dirigenta na premočen zvok timpanov, kar se je že večkrat zgodilo v škodo lepega estetskega zvoka. Razumljivo je, če tako razgibana glasba občutljivega muzika zanese nekoliko preko normalne mere izraza. Oster čut za pravo pa naj tudi tu reče svojo sodbo.

V Adamiču je Šijanec pokazal nekaj prav lepih modifikacij tempov in motivične plastike. S tem slovenskim, prijaznim in živahnim delom se je lepi večer zaključil. Dvorana je bila napolnjena, odobravanje iskreno in obilno.

Marijan Lipovšek.

Pasteur

Minilo je 120 let, kar se je rodil Louis Pasteur, eden izmed velikih odkriteljev in znanstvenih novotarjev ter nič manjši človekoljub. Že kot mlad mož je zapisal besede: »Tri reči — volja, delo, uspeh — tvorijo vsebino človeškega življenja.« Tej izpovedi je ostal zvest to zadnjega. Ni bil suhoparen, logičen delavec, ki bi smotrno, korak za korakom prodiral od znanega k neznanemu. Njegov postopek je bil drugačen. Imel je problem in sicer problem, ki ne le ni bil dosihmal rešen, marveč je celo veljal za nerešljivega; le-tega je umel pregledati in pretehtati brez slehernega predsodka. Včasi, celo na področju najvažnejših odkritij, je bilo njegovo »gledanje brez predsodkov« zaradi tega tako značilno, ker ga ni obteževalo strokovno znanje. Pasteur je bil kemik, torej nestrokovnjak v medicini in vendar je kot laik reševal zdravstvena in biološka vprašanja docela načelnega značaja. Že Koch je pripomnil, da je Pasteur odkrival brez metode in vodilne ideje. Nenadno je v njegovo tipanje v temi posvetil genialen domislek. Domislek, ki je bil skoraj vedno pravilen čeprav ga na zunaj ni mogel utemeljiti. Imenujmo to intuicija ali kakor koli že, gotovo je, da je bila ta sposobnost Pasteurova bistvena skrivnost.

Šele ko mu je posvetil v duha tak domislek, je začel s pravim delom. Delal je z blazno vnemo podnevi in ponoči in skušal uresničiti to, kar mu je bilo kot čudovit domislek presvetlilo duha. Delal je poskus za poskusom, v tisoč'h inačicah in s premnog'mi ponovitvami, dokler se ni prepričal, da je res tako, kakor se je dom'slil izprva. Ko je bil sam o tem prepričan, je že imel pogum, da je s svojim odkritjem stopil pred javnost. Pasteur ni delal poskusov do tiste skrajnosti, kakor n. pr. Koch. Umel pa je dosežene uspehe tako prikazati, da je vzbudil v ljudeh pravo navdušenje.

Zdi se, da je bilo Pasteuru mnogo do tega, a ne zaradi osebne častihlepnosti, marveč iz razlogov življenjskega realizma in praktičnosti. Ni mu šlo zgolj za dognanje znanstvenih resnic, marveč je hotel s svojimi odkritji koristiti praktičnemu življenju. Za ta smoter pa ni zadostovalo, da je dosegel še tako pomembne znanstvene uspehe: potreboval je tudi tega, kar bi dandanes imenovali reklama. Samo po tej poti je mogla iz odkritja občutljivosti bakterij nastati v naših dneh tako popularna pasteurizacija; iz odkritja patogenih bakterij specifična cepitev 'td.

Umljivo je, da so njegova odkritja in poskusi zaradi svoje nepopolnosti dajali nasprotnikom možnost najrazličnejših osebnih in stvarn'h napadov. A prav ta nepopolnost najbolj izpričuje, s kakšno nagonsko sposobnostjo je umel Pasteur razločevati resnico in zmoto. On sam niti ni čutil potrebe, da bi zamašil te vrzeli, saj ga je bolj mikalo iskanje novih odkritij. Poznejši znanstven ki, ki so skušali rešiti ali izpopolniti taka vprašanja, ki jih je postavil Pasteur s svoj'mi praktično pomembnimi a znanstveno še nepopolnimi odkritji, so skoraj vedno dokazali, da je Pasteur imel prav, čeprav so bile včasi potrebne docela drugačne metode, da bi se objektivno dognalo to, kar je Pasteur dokazal bolj ali manj subjektivno. Pasteur je na svoji življenjski poti kar razsipaval ogromno bogastvo talenta in vzpodbud, ni pa ga nikdar kaj prida skrbelo, ali je vnanja oblika popolna ali ne.

Prav zaradi te svoje znanstvene nepopolnosti je bil Pasteur daleč od slehern e enostranosti. Ni se zagrizel v en sam problem. Pri vsem njegovem delu ga je vodila ena sama težnja: koristiti človeštvu. Zaradi tega se ni mogel predolgo ukvarjati z eno samo zadevo. Brž ko se je b'l prepričal o pravilnosti svoje poti, je obrnil stvar na tir praktičnega življenja in zadeva je bila zanj v glavnem rešena. Tak nač'n dela bi bil povprečnemu človeku škodljiv. Pasteuru pa je bil neogibno potreben. Kako bi ga mogli drugače razumeti, če pomislimo, da je človek, ki je l. 1848 dognal kristalinično izomerijo vinske kisline, začel l. 1885 boj zoper steklino, potem ko je rešil in znanstveno-praktično oplodil vinogradništvo, kisarstvo, sv'larstvo, da ne govorimo o njegovih odkritjih v veterinarstvu 'n o njegov h prirodoznanstvenih nazorih, ki kažejo, da še vedno ni docela premagal starega ar'stotelovskega gledanja.

Volja in delo — takó intenzivno delo, da bi bil lahko marsikaterikrat zašel zaradi njega na rob groba, to je b la Pasteurova pot. Nje izhodišče je bil njegova osebna genialnost, cilj pa blagor človeštva. Zaslužena krona takega življenja je bil uspeh.

Kronika

• **Ducejev dar za afriškega slikarja.** Slikarju afriških motivov Augustu Valli, ki je bil v Afriki tovariš italijanskih pionirjev Salimbenija, Bianchija in grofa Antonellija, je bil izročen Ducejev dar v znesku 10.000 lir. Ta dar je prejel Valli ob zaključku razstave afriških motivov. Slikar Valli je eden izmed redkih ilustratorjev stare Abesinije pod Negušem, kjer je živel od leta 1883 do 1901. Njegove slike so tudi v vladni palači v Asmari.

• **Izpiti za visokošolce, ki so pozvani pod orožje.** Iz Rima poročajo, da bo lo v teku februarja posebni izpiti za visokošolce, ki so prejeli poziv, da morajo odriniti na vojaško službovanje. Za te obveznike so predvidene posebne ugodnosti pri polaganju zaključnih izpitov in pri dobivanju diplom. Vladna odredba navaja ugodnosti za prizadete lijake v osmih točkah.

• **XXI. leto Zavoda za fašistično kulturo.** V Rimu so otvorili te dni XXI. leto Zavoda za fašistično kulturo. Predsednik ustanove Eksc. Luigi Federzoni je otvoril XXI. leto s ciklom predavanj »Evropa v vojni«.

• **Italijanski artisti za prizadete rojake.** Kakor poročajo iz Rima, so trije bratje Bonos, po poklicu artisti, zbrali v Nemčiji, kjer nastopajo, 53.580 lir v korist italijanskemu prebivalstvu, ki je bilo prizadeto ob letalskih napadih na Genovo, Milan in Turin. K tej zbirki so večinoma prispevali italijanski izseljenci v Nemčiji.

• **Smrt znanega humanista.** V Milanu je umrl prof. dr. Francesco Quaregni iz Gandina. Učakal je 82 let ter je preživel skoraj vse svoje življenje v Milanu, kjer je bil splošno znana prikazen. S humanističnimi studijami si je pridobil velik sloves. Pisal je mnogo o Raffaelu, o Celliniju, v svojem 70. letu pa je še prevedel iz latinščine 3343 šestomerov, ki opevajo Friderika Rdečebradca. Ta ep je odkril v vatikanski knjižnici. Pokojnik je bil do zadnjega duševno čil.

• **Prenos Giambolognovega »Neptuna«.** V Bologni bodo odstranili s podstavka ter prenesli na varno mesto kiparsko umetnino kiparja Giambologne »Neptun«, katero je umetnik izdelal leta 1567. Prenos umetnine, ki ima veliko vrednost, bo lo opravili posebni specialisti, ki so vajeni ravnati s spomeniki. Po 376 letih, odkar je bil »Neptun« postavljen na svoje mesto, se mora zgoditi prvič, da ga snemajo zaradi prenosa. Od začetka vojne so kip obložili z lesenim ogrodjem in vrečami peska, zdaj pa ga bodo rajši prestavili.

• **Avgust Černigoj razstavlja v Gorizii.** V prostorih Bottege d' Arte v Goriziji razstavlja te dni slikar Avgust Černigoj iz Trieste. Razstava obsega pokrajine, tihožitja, vrsto litografij, monotipij, akvarelov, risb in raznih koloriranih slik.

• **Smrt založnika Paravije.** Iz Torina poročajo, da je umrl na ondotni kliniki Innocenzo Vigliardi Paravia, predsednik S. A. Torinese, v 74. letu svoje dobe. Pokojnik je bil lastnik založbe v Torinu, ki je publicirala dela iz področja vzgojeslovja. Vodil je to podjetje približno 50 let.

• **Volk je napadel pastirja.** Iz Luina poročajo o hudem doživljaju 67letnega kozjega pastirja Fausta Biancolija. Ko je pohajal po Prealpi za svojim tropom, ga je napadel volk, ki bi se bil ral iz njegove črede iztrgal plen. Čeprav je pastir imel pri sebi nož, ga je zver tako zdelala, da so našli Biancolija s pregrizenim goltancem skoraj izkrvavelega.

• **Kako zadeneš v loteriji.** Neki čitatelj »Ilustrazione Italiana« iz Gallarate je motril slike, ki jih je objavila revija iz dni italijanske zasedbe Korsike. Tam je mož odkril na motorc kih vkorakajočih vojakov številke 5, 15 in 69. Stavil je na nje v loteriji in kolo sreče v Neaplju mu je res prineslo dobitek, ki mu bo za nekaj časa omogočil brezskrbno življenje.

• **Žalosten konec starega običaja.** V okolici Venezije imajo navado, da zažgejo na praznik Treh kraljev pred vsako hišo prgišče slame. Pri tem običaju so zbrani na hišnem pragu gospodar, gospodinja in vsi družinski člani. Ta običaj je hotela uporabiti tudi družina Migliani v Tesseri di Favero Venetto. Miglianijevi so hoteli praznovati običaj na izreden način in so si preskrbeli v ta namen samokres, da bodo streljali v zrak. Usoda je hotela, da je vzel v roko samokres 12letni sinček Domenico, ki ga je obrnil proti sebi, pri tem pa sprožil petelina in ga je krogla zadela v oko. Deček bo na eno oko slep, v kolikor bo sploh okreval.

• **Kaj se ne sme pošiljati bojevnikom.** Rimski listi opozarjajo, da je med predmeti, ki jih pošiljajo svojci bojevn'kom na fronto, prepovedano pošiljanje kakršnih koli likerjev, kruha, tort, klobasičarskih izdelkov, skratka vseh živil, ki se lahko pokvarijo. Dovoljeno je pošiljati samo take predmete ki se na potovanju ne pokvarijo.

• **Začetek razprave za veliko zapuščino.** Pri sodišču v Cuneu se bo v kratkem začela razprava za zapuščino Ane Boettijeve, vdove po advokatu Galleanu, ki je postala žrtev zločina v Roccadebaldiju leta 1938. Zapuščina znaša 1,200.000 lir ter je bila namenjena azilu za otroke, sorodn ki pokojnice pa so se temu uprli. Zdaj se je izvedelo, da živi v Ameriki še neki sorodnik Boettijeve, ki se kajpada tudi poteguje za dediščino.

• **Nezgoda pri obešanju perila.** Služkinja Carmela Pepe iz Milana je te dni v svojem stanovanju zakurila pečico, napela vrv in začela obešati perilo. Ko je stopila tik peči na stol, da bi končala svoje delo, pa se ji je stol izmaknil in nesrečnica je padla na peč in se strahovito opekla. Odpeljali so jo v bolnišnico.

• **Premog in drva na nakaznice** dobite pri tvrdki »GORIVO«, Karlovška 8, telefon 3457. (Lastnik A. Jerančič ml.)

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Včeraj zjutraj ob 6. je umrl po daljši bolezni ugledni ljubljanski zdravnik g. dr. Pavle **Janežič.** Bolehal je že dalje časa. Stanovski tovariši in mnogoštevilni pacienti, katerim je v teku dolgoletne prakse požrtvovalno nudil pomoč, ga bodo ohranili v najlepšem spominu. Zadnjo pot bo nastopil jutri, v četrtek, ob pol 15. uri iz kapelice sv. Janeza na Žalah k Sv. Križu. — Po daljšem bolehanju je umrla v Ljubljani ga. Ana **Epichova,** mati upokojenega višjega poštnega uradnika g. Tilna Epicha. Učakala je častitljivo starost, bila je prababica. Na zadnjo pot bo poromala danes ob pol 15. uri iz kapelice sv. Marije na Žalah k Sv. Križu. — Iz Idrije je prispelo v Ljubljano sporočilo sorodnikom, da je po daljšem bolehanju umrl v 57. letu starosti g. Pavel **Lapaine,** posestnik in lastnik trgovine s čipkami Franc Lapaine v Idriji. Bil je daleč naokrog spoštovan trgovec, čigar podjetje je slovelo tudi v inozemstvu. Pokopali so ga pretekli petek na domačem pokopališču. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

u— **Kljub mrazu nalotava sneg.** Po dosedanjem rekordu, ki ga je val mraza dosegel pretekli ponedeljek zjutraj, ko smo zabeležili —18.8 stop. C, se ozračje tudi čez dan ni dosti ogrelo, čeprav je ves dan sijalo sonce. Res da je bilo na prisojnih krajih prav prijetno, ker je bilo ozračje mirno, vendar pa živo srebro tudi čez dan ni doseglo več kakor —7.8 stop. C. Barometer, ki je za ponedeljek dosegel visoko stanje 768 mm, je obetal še nadalje suho in mrzlo vreme. Zvečer je na zapadnem nebu krvavo-rdeče žarel prvi krajec. Čez noč je nastopila sprememba vremena. Nebo se je pooblačilo, barometer je padel. Popustil je tudi mraz in smo v torek zjutraj zabeležili —16 stop. C. To je bila seveda še vedno izdatna mera, vendar je mraz v teku dopoldneva dalje popuščal in je začelo na drobno snežiti. V zadnjih lepih dneh so naši gostilničarji potrudili, da so spravili čim več ledu v ledenice. Storil' so prav in sicer po starem pregovoru: Bolje drži ga, nego lovi ga!

u— **Sijajni pianist Gino Gorini,** ki bo koncertiral v veliki filharmonični dvorani v ponedeljek 18. t. m., bo izvajal dela naslednjih skladateljev: Scarlati, Bach-Busoni, Brahms, Debussy, Gorini, Casella in Chopin. Bogat, izredno zanimiv koncertni spored, v izvedbi pianista, ki uživa sloves prvovrstnega umetnika na svojem instrumentu. Začetek koncerta bo točno ob pol 7. uri zvečer. Vstopnice so že v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Popravilo cestišča.** Zaradi hudega mraza se je zadnje dni naredila na cestišču Šelenburgove ulice nenavadna okvara. Ob kretnici tramvajske proge pred palačo Croatie, se je cestišče tako dvignilo, da je okvara resno ovirala avtomobilski promet. Včeraj popoldne je mestna občina poslala nekaj delavcev, da bi okvaro popravili. Delo pa ni bilo tako lahko. Delavci so morali najprej izsekati večje število lesenih kock, s katerimi je Šelenburgova ulica tlakovana. Okvara je zanimiva že zaradi tega, da se pojavi vsako leto ob času hudega mraza.

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji pričnó dne 15. in 16. januarja.** Najuspešnejša desetprstna učna metoda. **Specialna strojepisna šola:** Največja moderna strojepisnica, stroji raznovrstnih sistemov. Novi prospekti s slikami brezplačno na razpolago: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Če vam zamrzne vodovod, se oglasite v GOSTILNI »PRI KMETU«, kjer sprejema naročila za
tvrdko MIHELIČ
ali v pisarni, Kavčkova ul. 18, Šiška.

u— **Semenski krompir z Danskega** je prispel ter mestni gospodarski urad vabi interesente z začetnicami priimkov A in B, naj pridejo po nakaznico že danes 13. t. m. ob 9. uri na mestni gospodarski urad, soba št. 35 v II. nadstropju v Beethovnovi ulici št. 7, kjer dobe vsa nadaljnja navodila.

Ne odlašajte!

Kot četrti roman »Dobre knjige« bo izšel čez nekaj dni z naslovom »Nestanovitno srce« Francoisjev mojstrski prikaz razgibanega življenja slavnega skladatelja Bellinija. Prvi trije romani DK so že vsi razprodani. Zagotovite si nadaljnje odlične in napete romane naše zbirke s tem, da se brez odlašanja naročite na »Dobro knjigo«, ker tiskamo vsakega romana le malo izvodov več, kakor je priglašen'h naročnikov, ko gre knjiga v tisk. Če še niste naročeni na »Dobro knjigo«, se zato brez odlašanja prijavite upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda« v Narodni tiskarni ali pa inkasantom teh listov!

Formazioni corazzate italiane in azione sul fronte dell'Africa Settentrionale — Italijanske oklepne edinice v nastopu na fronti Severne Afrike

u— **Zahvala.** Ob priliki tridesetletnice svojega pevskega in režiserskega delovanja sem prejel iz vseh mogočih krogov toliko priznanja in čestitk, da se ne morem zahvaliti vsakomur posebej. Zato prosim, da se prijatelji in meni naklonjeno občinstvo zadovolje s to mojo splošno zahvalo. Sprejmite moje zagotovilo, da bom še vse skromne moči posvetil našemu gledališču. — Robert Primožič.

Prijava pohabljencev

Po odredbi Vis. Komisariata za Ljubljansko pokrajino VI. št. 927-San z decembra 1942-XXI vabi mestno poglavarstvo ljubljansko vse zdravstvene ustanove, zdravnike in zdravstveno strokovno osebje, naj v času od 15. do 31. januarja t. l. naznani vse pohabljeno rojene in one, ki so postali pohabljeni zaradi poznejših poškodb ter so v njih oskrbi, mestnemu fizikatu od 9. do 11. ure v sobi št. 7. Tam se dobe od notranjega ministrstva predpisane tiskovine. Prav tako so na podlagi gornje odredbe dolžni na enak način prijaviti pohabljeno rojene otroke starši ali varuhi ter morajo svojo pohabljenost prijaviti tudi starejše osebe, če njih pohabljenosti že niso naznanile zdravstvene ustanove, zdravniki ali zdravstveno strokovno osebje.

Zdravstvene ustanove, zdravniki in zdravstveno strokovno osebje (babice i. dr.) nora v bodoče prijaviti vsak nov primer pohabljeno rojenih in vse poznejše trajne pohabljenosti na predpisanem formularju do zadnjega v vsakem mesecu.

Opozorilo članom Pokrajinske delavske zveze!

Člani Pokrajinske delavske zveze morajo predložiti v teku meseca januarja 1943 svoje članske izkaznice Pokrajinski delavski zvezi, da podaljša njih veljavnost za leto 1943. Podaljšanje izkaznic bo izvršeno brezplačno. Člani iz Ljubljane in bližnje okolice naj oddajo članske izkaznice zaupnikom v podjetjih, kjer delajo, da jih ti oddajo v pisarni svojega oddelka, oziroma naj posamezni člani, kjer ni zaupnikov, prineso izkaznice med uradnimi urami v pisarno svojega oddelka Pokrajinske delavske zveze. Člani iz pokrajine naj predložijo izkaznice Zvezi po občinskih sindikatih oziroma okrajnih zastopnikih PDZ v Črnomlju, Logatcu, Novem mestu in Kočevju. Kjer ni občinskih sindikatov oziroma okrajnih zastopnikov, naj člani svoje izkaznice pošljejo v podaljšanje po pošti.

Z Gorenjskega

Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki: podčastnik Maks Ottowitz, naddesetnik Friderik Amenitsch, po poklicu knjigovez in lastnik papirnice, 19 letni planinski lovec Franc Steiner, 24 letni letalski podčastnik Valter Ansorge, 21 letni planinski lovec Reinhold Mayer, 20 letni študent medicine in sanitetni podčastnik Karel Bräuer, 28 letni planinski podčastnik Viljem Primožič, 20 letni maturant in topničarski desetnik Valter Weiss, planinski desetnik Janez Stücklder, 22 letni prostovoljec pri SS Rudolf Leitner in 32 letni planinski lovec Hans Laubreiter.

Slovenski čebelarji v novem letu

Izšla je dvojna nova številka »Slovenskega čebelarja«. Prinaša zanimive in poučne članke. Na uvodnem mestu omenja društvo težkoče in neprilike, ki jih preživljajo slovenski čebelarji. G. Fr. L. razpravlja o opraševanju rastlin, ki ga vršijo čebele in s tem pospešujejo večji pridelek in tvoritev semena, ki bi brez njega mnogo rastlin propadlo. Isti članek razpravlja dalje »Kako se čebele sporazumevajo«. Obe razpravi bo z zanimanjem bral tudi nečebelar. G. A. B. poučuje, kako označujemo matice z barvo. Urednik nadaljuje svojo zanimivo razpravo o naših panjskih končnicah. Članek poživlja 12 slik originalnih končnic. Med »Drobirjem« najdemo mnogo zanimivosti iz čebelarskega sveta in marsikatero poučno drobtinico. Med »Društvenimi vestmi« je obširna okrožnica Osrednjega društva in vesela vest, da dobe čebelarji 2 vagona sladkorja za spomladansko krmljenje čebel. Uvodni članek »V novo leto 1943« nam takole riše sedanje stanje slovenskih čebelarjev:

Zaradi sedanjega položaja bo le trdna čebelarska skupnost in medsebojna pomoč rešila in spet dvignila naše čebelarstvo. Zato skrbimo z vsemi silami in močmi, da ohranimo preostale čebele, če nočemo doživeti popolnega propada slovenskega čebelarstva.

Najhitreje bomo dosegli svoj cilj, če zadasno vsaj deloma opustimo čebelarjenje na med in se spet oprimemo našega starega in preizkušenega načina čebelarjenja na roje. Kakor so tedaj čebelarji lahko prodali plemenjake in roje, tako bomo mogli storiti v bodoče tudi mi, ker bo po vojni gotovo veliko in živahno povpraševanje po živih čebelah. Že v preteklem letu je društvo prejelo s Poljskega naročilo za 100 rojev. Kmetijski oddelek Visokega Komisariata pa nam je poslal poziv, naj preskrbimo več rojev ali plemenjakov za poživitev čebelarstva na Kočevskem, kjer je bilo uničenih mnogo čebel.

Za trgovino z inozemstvom je neobhodno potrebno, da bomo imeli kranjiče enotne mere, kakršne uporablja velečebelar in trgovec s čebelami Jan Strgar. Zato je podpisano društvo lalo napraviti v sporazumu s Kmetijskim oddelkom Visokega Komisariata 200 takih kranjičev, ki jih bo brezplačno dalo čebelarskim podružnicam za vzorec. Po njih jih bo lahko napravil vsak količkaj spreten čebelar sam. Poleg tega bo imela vsaka članska izkaznica na hrbtni strani risbo s točnimi merami. Na znotranji strani bo imel pokrov 7 zarez (utorov), v katere bo lahko vsak čebelar pritrdil začetke satnic. S tem bo dosegel, da bo roj zidal satovje samo v podolžni smeri, ki je za prezimovanje boljše nego poševna. Les naj bo smrekov, čist, brez grč in popolnoma suh. Komur ne bo zadoščal vzorec, naj poišče še zadevni opis v »Slovenskem čebelarju« iz leta 1926.

Vse društveno delovanje bo tudi v tekočem letu vedno spremljal »Slovenski čebelar«. Izhajal bo vsak drugi mesec v istem obsegu in nakladi kakor lani. Uprava je poskrbela, da ga bodo prejemali naročniki kolikor mogoče redno. Zato je odbor trdno prepričan, da mu bodo ostali vsi dosedanji naročniki zvesti. Vsak naj skuša pridobiti še kakega čebelarja za naročnika. Naše geslo bo'i: Ne pasti, rasti, živeti moram!

Med letom skrbimo, da bomo izboljševali čebeljo pašo. Po mnogih krajih naše pokrajine je sopmladanska paša manj ugodna. Zato bomo zasadili čim več vrbovih sadik. Društvo jih bo tudi letos razpošiljalo. Naročite jih pravočasno. Glejmo, da bo imela v nekaj letih vsaka čebelja družina vsaj en vrbov grm ali drevo. Mislimo že sedaj na sajenje sončnic. Zavedajmo se, da imamo le ol malokatere rastline toliko koristi ko od nje. Tudi na ogrščico in repico ne pozabimo!

Ne držimo rok križem! Imejmo vedno pred očmi naš stari pregovor, ki pravi: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!«

Da ne ostaneš brez knjig kakor lani, takoj se v Vodnikovo družbo včlani!

Radio Ljubljana

SREDA, 13. JANUARJA 1943-XXI

7.30 Slovenska glasba. 8 Napoved časa — Poročila v italijanščini. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Operna glasba. 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.08 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.10 Operno glasbo vodi dirigent Morelli, sodeluje Maria Pia Corsini. 13.40 Pisana glasba. 14 Poročila v italijanščini. 14.10 Pisana glasba. 14.30 Koncert pianista Marijana Lipovška. 15 Poročila v slovenščini. 17 Napoved časa — Poročila v italijanščini. 17.15 Duet harmonik Malgaj. 17.35 Moderne pesmi vodi dirigen tZeme. 19 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Simfonična glasba. 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Radio za družino. 21.15 Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 21.45 Zanimivosti v slovenščini. 21.55 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza. 22.25 Plošče. 22.45 Poročila v italijanščini.

†

Globoko užaloščeni sporočamo, da nam je umrl naš dobri soprog, oče, brat in stric, gospod

prof. VAVPOTIČ IVAN

akademski slikar

dne 11. januarja t. l., po kratki mučni bolezni.

Pokopali ga bomo v sredo, dne 13. januarja 1943 ob 3. uri popoldne z žal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, Pariz, dne 12. januarja 1943.

Žalujoči: MARIJA, soproga; BRUNO, sin; RUTH ZTANEDY, hčerka — in sorodstvo

SPORT

Suho leto v Franciji

Bilanca o lanski sportni sezoni na francoskih tleh

Pariški sotrudnik milanske »Gazzette dello Sport« je poslal svojemu listu daljši dopis, v katerem podaja kratek pregled o sportni bilanci minulega leta, ki je vse prej kakor ohrabrujoča. Francoski sport tava dalje v splošnem povprečju in se kljub vsem lepim besedam, ki so bile izrečene za njegovo poživitev, ne more dvigniti iz mrtvila. Sicer pa posnemimo nekaj ugotovitev iz omenjenega članka tudi za naše čitatelje:

Vsi komentarji francoskega tiska o minulem sportnem letu v Franciji so bolj ali manj melanholični in tudi za bodočnost skoraj enodušno črnogledi. Vse lepe napovedi za neko sportno revolucijo v letu 1942. so se razblinile v prazno, kajti v bistvu je ostalo vse pri starem, kolikor se v nekaterih panogah položaj ni celo poslabšal, ker so se številni sportniki kratko in malo vrnili k starim metodam in sistemom.

Prvega generalnega komisarja za sport Borotro je zamenjal polkovnik Pascot, ki je kmalu po svojem ustoličenju razvil svojo globoko doktrino o novih metodah in pobudah v sportnem življenju, toda žal je te idealni mož smatral za glavni načeli v sportu zvestobo in same ideale, s čemer pa izvajajočim sportnikom očitno ni govoril do srca. Nič ni pomagalo; francoski amaterji med boksarji, kolesarji ali nogometaši so se spet začeli zbirati okrog blagajn, da bi tamkaj prejeli svoj delež za svoj sport. In kako se ti sploh razlikujejo od profesionalov? Samo po tem, da dobivajo nekaj manj in še bolj neredno od onih!

Zaradi teh in podobnih pojavov so našli kritiki celo vrsto izgovorov, med njimi tudi tega, da takih razmer ni kriv slab komisar za sport, temveč moderni čas z vsemi pretiranimi zahtevami modernega človeka. Pri vsem tem pa skoraj v isti sapi priznavajo, da bi bil prvi pogoj za ureditev nezdravih razmer v francoskem sportu, da bi vsa strastna sportnikova predvsem prišla v moške in nepopustljive roke enega samega človeka. Sedanje vodstvo v Franciji pa je mehko in popustljivo, tako da vsaka njegova še tako lepa beseda ne zaleže nič.

Tudi slika na sportnih terenih sama ni mnogo bolj razveseljiva. Gotovo je, da je nogomet, ta najbolj udomačeni sport tudi na francoskih tleh, še najmanj brez pretresljajev prenesel ta kritični čas. Čeprav se je število njegovih pristašev znatno povečalo in uživa tudi mnogo simpatij med občinstvom, je vendar s tehnične strani ostal na precej skromni višini, tako da se ga odločilni možje ne upajo brez strahu podati v nobeno še tako ponižno mednarodno preskušnjo.

Skoraj enake so razmere v rugbyju, kjer pa je na delu močna struja mlajših moči, ki bi hotela ustvariti za to sportno panogo spet nove zdrave temelje. Ker je tudi ožje vodstvo v dobrih rokah, ni izključeno, da si bo francoski rubgy polagoma spet pridobil svoj stari sloves. Seveda so tudi to same ponižne želje in lepe nade ...

V kolesarskih vrstah so preteklo sezono predvsem dobojevali hudo bitko za zeleno mizo, v kateri je slednjič zmagal eden konservativnih ljudi, kar pomeni, da gre zdaj spet vse po starem že izvoženem — in tudi zavoženem — tiru. Med dirkači na cestah se je lani najbolj uveljavil neki Idée, o katerem smo že pisali na tem mestu zaradi njegovih načrtov, da bi se morda lotil Coppijevega novega svetovnega rekorda v vožnji v eni uri. Ime prvaka je torej prešlo res na najbolj zaslužnega vozača. V ostalem je bila izbira kolesarskih vozačev precej skromna, kar velja prav tako za dirkališčne prireditve.

V lahki atletiki bi se sezona lahko imenovala po Lalannu. Ta mladi pisarček z rotovža v Bordeauxu je že v gozdnih tekih zasedel vsa najboljša mesta, na tekališču pa je prekosil že čisto obledelo senco svetovnega rekorda na 10 km, ki je bil 30 let zvezan z imenom Jeana Bouina. Razen Lalanna sta še dva atleta obetala nekaj več, toda ostalo je samo pri obetih. Valmy je moral na težko delo in ni bil sposoben za redno delo na terenu. Lepointe pa se je v skoku v višino ustavil pri znamki 1.96 m in kljub vsem naporom ni mogel preko rekorda, ki ga brani stari Lewden. Še dve ali tri imena so se pojavila tamkaj, ki bi nekako lahko segla v mednarodno višino, s tem pa je tudi izčrpano vse, kar naj pomeni v atletskem taboru.

Boks ima v znanem Cerdanu svojega glavnega junaka. Mož je res v odlični formi in eden najboljših francoskih boksarjev, kar jih je bilo od Carpentiera dalje. Med tremi ali štirimi vidnejšimi atleti z desk se je zadnji čas dobro izkazal neki Thenet, ki se je spet dokopal do enega naslovov. V Parizu so dvorane za boks polne, toda sport, ki ga nudijo tamkaj, je slab, ker slab zaslužki vabijo v ring samo boksarje slabše vrste. In za malo denarja je povsod malo veselja!

V tenisu sta edini atrakciji dolgi Petra in njegov večni nasprotnik Destremeau, kar je bore malo v primeri z onim, kar je nekoč Francija pomenila v tej panogi. Naraščaja pa tudi tukaj, kakor marsikje drugod, ni skoraj nobenega.

»Bilanca za leto 1942. o francoskem sportu kaže, da zija med nekdanjimi njegovimi zastopniki in nadami, ki bodo nekoč zavzele njihova mesta, globok prepad, iz katerega skoraj ni videti nobenih znakov, da bi bilo kmalu drugače,« tako mislijo o sedanjem stanju francoskega sporta poznavalci razmer.

IŠČE SE

industrijski uradnik

za splošne upravne posle

Prednost imajo reflektanti v starosti 25 do 40 let s trgovsko naobrazbo, z znanjem strojepisja, italijanščine in knjigovodstva. — Ponudbe z navedbo dosedanje prakse, šolske izobrazbe in referenc naj se pošljejo s priloženo osebno sliko na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »UPRAVA«.

Mali oglasi

Službo dobi

Dobro kuharico
pridno in pošteno z daljšimi izpricevali, katera bo imela dobro hrano in pačo išče za takoj Antonija Šubenik, Rožna dolina c. X., št. 2 »Vila Adrijana«. 581-1

Postrežnico
za ves dopoldne sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 602-1

Gospodično
s popolnim znanjem italijanske korespondence išče obrtne podjetje za 2—3 urno popoldansko delo. Ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja pod »Moč 1943« na ogl. odd. Jutra. 603-1

Hlapca
pridnega in poštenega, sprejmem Battelino Vinko, Kotnikova ul. 1a. 611-1

Pošteno dekle
k otrokom, sprejmem takoj. Oglasiti se od 4. do 5. ure. Vital Seunig, Pod Trančo 1. 610-1

Postrežnico
za cel dan, kot pomoč v gospodinjstvu, sprejmem takoj. Vital Seunig, Pod Trančo 1. Oglasiti se od 4. do 5. 609-1

Postrežnico
za pomoč v gospodinjstvu, dnevno od 7—12, iščemo. Idrijska 19. 627-1

Praktikantko
za trgovsko pisarno v središču mesta sprejmem takoj. Lastnoročno pisane ponudbe z zahtevkom pošlje na ogl. odd. Jutra pod »Marljiva«. 622-1

Službe išče

Brivski pomočnik,
dober in hiter delavec išče zaposlenja takoj ali po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Brivec«. 619-2

Frizerka
mlajša, dobra moč, išče službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Frizerka«. 617-

Knjige

»Dunajski Zvon«,
posamezne letnike, ozroma celo zbirko, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dunajski Zvon«. 600-8

Kupim

Drsalke
(šeksne) s čevlji ali brez — 1 par moških št. 43 in 2 para ženskih št. 38—40 kupim. Nasl. v ogl. odd. Jutra. 599-7

»Dunajski Zvon«,
posamezne letnike, ozroma celo zbirko, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dunajski Zvon«. 600-7

Umrla nam je naša preljuba mama, babica, prababica in tašča, gospa

Epich Ana

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 13. januarja 1943. ob ½ 3. uri popoldne z žal — kapele sv. Marije, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. januarja 1943.

Za vse sorodstvo
Tilen Epich, sin

Prodam

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

Železni štedilnik,
dobro ohranjen, prodam za 700 Din. Ogledati Belweserova cesta št. 47-I, pri g. Potokar. 624-

Toplodar pečico
kot priključek ali kot samostojno peč, prodam. Levstikova ul. 21-II, levo. Ogled popoldan. 623-6

Nova peč
(predpečica) kot štedilnik in za pisarno zelo praktična po ugodni ceni na prodaj. Ogled od 12 do 15. ure, Salendrova ul. 4/II. 605-6

Stroji

Kupim avto
poltovorni ali tovorni »Zastava« Milan Jager, predilnica žime, Sv. Petra cesta 17. 620-10

Pohištvo

Moderne spalnice
in kuhinjske oprave prodaja proti ve letnemu jamstvu mizarstvo Vidmar, Vodnikova 31. 616-12

Oblačila

Prodam
damski zimski plašč, gojzerje št. 38 in novo gitaro (žensko). Naslov v poslov. »Jutra«. 612-12

V najem

Garažo
suho vzamem v najem. Naslov v ogl. odd. Jutra 575-17

Lokali

Trgovski lokal,
večji Sv. Petra cesta, manjši Sv. Petra nasip oddam začasno z inventarjem v najem. Pismene ponudbe trgovina Gorčar, Sv. Petra cesta 29. 626-19

Posest

Ugodna naložba kapitala
je priložnostni nakup parcel v najbližnji periferiji Ljubljane, blizu cestne železnice, v izmeri 240 do 760 kv. m. Vsa pojasnila daje Pristavec Franjo, real. pisarna, Ljubljana, Cesta Arnulfa Rea št. 3. 10-20

Stanovanja

Stanovanje
dvosobno ali enosobno želim za 1. februar ali 1. marec 1943 v severovzhodnem delu mesta. Plačam par mesecev naprej. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stanovanje«. 608-21a

Sobe išče

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom iščem. Ponudbe pod »Lepo« na ogl. odd. Jutra. 606-23a

Ženitve

Gospod,
star 34 let, brez poznanstva v Ljubljani, želi spoznati prikupno, dobrosrčno tovarišico, do 28 let. Dopise na oglas. odd. »Jutra« pod »Zanesljiva prijateljica«. 618-25

Les

Trdih drv
600 kg, zagarn in zamenjam za zdrav krompir ali drugo živila. Ponudbe pod »Zamenjam 600« na ogl. odd. Jutra 601-15

Kapital

Iščem posojilo.
Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Dobra garancija«. 615-16

Glasbila

Hohner klavirsko harmoniko
in Verdi I. na 48 basov ter foto aparat Agfa prodam. Seme Jožа, trg. Daneu, Gosposka 5. 615-26

Kupim
klavirsko harmoniko. Ponudbe s ceno naslov v upravi »Jutra«. 613-26

Izgubljeno

Zlat prstan
z diamantom kamnom sem izgubil — javiti proti nagradi Seme Jožа, trg. Daneu, Gosposka 5. 614-28

Obrt

Za tvrdko
Franc Heuffel
se sprejemajo vsa pečarska dela pri blagajničarki gostilne (Fgovec). — Prosim, poslužujte se tega naslova. 514-30

Zabojčke
za pošiljanje svojcem — ne potrebujete vreč! Dobite pri Ramšak Franc, lesna industrija, Ljubljana, Linhartova 25. 620-30

Informacije

Ročni voziček
na gumijevih kolesih znamke Ideal, Vrsk, je bil pozabljen dne 11. t. m. zvečer na tovornem kolodvoru, prosi se najditelja, da ga vrne lastnici proti visoki odškodnini. Petrofalta, Ljubljana, Blei weisova 25a. 625-31

Filatelija

Dobrodelne serije
bivše Jugoslavije, posamezno ali večjo množino kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Michel 43« 607-39

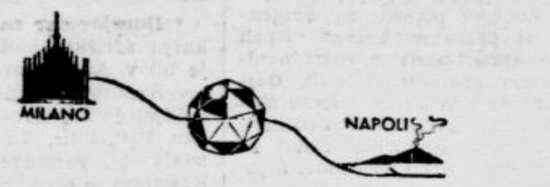

»O čudežu« Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

Attraverso numerose trafile di diamante, il filo di tungsteno delle lampade OSRAM-D è ridotto, con la massima uniformità possibile, ad una estrema sottigliezza. 1 kg. di questo filo del diam. di mm. 1/100 potrebbe coprire la distanza Milano-Napoli. Quanto più uniforme è il diametro del filamento tanto più esatta è la spirale che con esso si forma e tanto più alta l'efficienza luminosa.
Perciò si ottiene con le
LAMPADE OSRAM-D molta luce e poco consumo

Z vlečenjem skozi številne dijamantne odprtine stanjšamo žico OSRAM žarnice kar najbolj enakomerno na najmanjšo debelino. 1 kg. te žice bi mogel zvezati Milano z Napolijem. Čim bolj enakomeren je premer žice tem bolj pravilna je iz nje napravljena viječnica in tem večji je svetlobni učinek.
Zato dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO
mnogo svetlobe in majhno porabo

Naročajte „Dobro knjigo“!

Vsemogočni je po dolgotrajni bolezni danes ob 6. uri zjutraj poklical k Sebi našega dragega soproga, ljubega očka, brata, gospoda

DR. PAVLA JANEŽIČA
ZDRAVNIKA

Pogreb bo v četrtek, ob ½ 3. uri popoldne iz kapele sv. Janeza na žalah k Sv. Križu.

Sv. maša za dušo pokojnika bo v petek ob 7. uri v farni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana, Würtemberg, dne 12. prosinca 1943.

LOJZKA, žena;
BOŽENA, cand. med., SLAVICA, gimn., hčerki;
MARIJA, por. VODIŠEK, sestra — in ostalo sorodstvo

Dotrpel je v 57. letu starosti naš iskreno ljubljeni, nepozabni soprog, brat, stric in svak, gospod

PAVEL LAPAINE

POSESTNIK IN LASTNIK TRGOVINE S ČIPKAMI FRANC LAPAINE V IDRIJI

Njegove zemske ostanke smo položili k večnemu počitku v petek 8. januarja t. l. popoldne na domačem pokopališču.

IDRIJA, LJUBLJANA, januarja 1943.

MALČI LAPAINE roj. KOS, soproga;
MICI, sestra; SREČKO, brat in ostali sorodniki

P. G. Wodehouse 70

PODJETNI SAM

Humoristično roman

Kuhinjska hrastova miza je bila dokaj težka, toda mišičasti bivši kuhar na »Araminti« jo je s krepko brco odrinil proti štedilniku. Chimp, videč, da je njegova obrambna črta razbita, si ni dolgo belil glave. S krasnim telovadskim skokom se je pognal v drugi konec kuhinje, in Hash je pravkar hotel planiti za njim, ko je pritacala Amy (ki se je po običajni preiskavi smetišča vračala z vrta), polna prijaznega zanimanja za igro teh dvonožcev.

Amy je bila zamišljenega značaja. Kadar ni spala ali jedla, je navadno tavala sem ter tja in z nagrbančenim čelom premišljevala o vesoljstvu. Toda minutico zabave si je pač smela privoščiti. Kakor mnogi modrijani, tudi ona ni zametavala dovoljenega razvedrila, in to, kar se je zdaj ponujalo, je bilo močno po njenem okusu.

Tako se je zgodilo, da Hash, ki je bil že skočil za Twistom, mahoma ni mogel več z mesta. Bilo mu je, kakor da se mu zapleta med noge nepregledna vrsta psov. Pasje šape so mu legale na ramena, pasji jezik mu je lizal obraz. Komaj se mu je posrečilo, da je sprožil srdito brco proti nezaželeni sekundantki.

»Marš ven!« je zarjovel.

Ta poziv je bil namenjen psici, a Twistu se je zdel tako razumen, da mu je brez obotavljanja ustregel. Vrtoglavi razvoj dogodkov ga je bil spravil v bližino vrat. Neutegoma je planil čez prag in se ni ustavil, dokler ni ležala med njim in Hashem, ki ga je imel za blaznega, vsa dolžina Burberry Roada.

Tedaj si je obrisal potno čelo in dal svoji grozi in svojemu olajšanju duška z globokim »Brrr!...«

Sklenil je, da Hashu ne stopi pred oči, dokler se ne vrne zaščitnik Sam, ki ga bo znova rešil besneževih krempljev, če bo treba.

Hash je ta čas osramočen teptal z nogami. Ko se mu je bilo posrečilo odgnati Amyjo in planiti na cesto, je bila žrtev že izginila. Vrnil se je v hišo, da bi dobil vsaj psico in nad njo znesel svojo maščevalnost, a tudi ta je bila nekam izginila. Vkljub svojemu zamišljenemu izrazu je imela namreč Amy obilen delež zdrave pameti. Dobro je vedela, kdaj kaže biti blizu Hasha in kdaj mu je bolje iti s poti.

Hash se je slabe volje vrnil v kuhinjo in zamišljen obsedel za mizo. Čez četrt ure je začul trdovratno zvonenje hišnega zvonca. Mrkega obraza je šel odpirat, in niti ljubka pojava mlade, nasmejane, lepo oblečene gospe ga ni mogla toliko potolažiti, da bi jo bil prijazno pogledal.

»Ali je gospod Shotter doma?« je vprašala gospa.

Hash jo je v tem spoznal. Bila je ista, ki je že snoči vpraševala po Samu. In tudi to pot je spoznal istega neznanega človeka, ki je nekaj v stran od hiše na pol skrit postajal v senci.

»Ne, gospodična, spet ga ni doma,« ji je odgovoril.

»Mislite, da se kmalu vrne?«

»Ne, gospodična, ne verjamem. V gledališče je šel... Na nekakšno matinejo, ka-li,«

»Aa!« je dejala mlada ženska. »Škoda, res škoda.«

V tem trenutku je Hash opazil, kako je s solnčnikom nekam čudno zamahnila.

»Se dolgočasite, kaj?«

»Zelo mi je žal,« je dejal Hash, in srce se mu je nekoliko otajalo, kajti dekletove oči so bile res milkavne.

»Če ga ni, ga pač ni,« je vzdihnila. »In vi ste pa tem takem sami?«

»Da, čisto sam.«

»Oh, kaj pa dé, gospodična,« je odvrnil Hash, ki se mu je to prijazno zanimanje močno prilegalo.

»Nu prav, ne maram vas dalj zadrževati. Lahko noč,« je ženska končala.

»Lahko noč,« je s pol nasmeška rekel Hash.

Zaklenila je vrata za njo, tiho požvižgavaje, kajti pomenek mu je bil pregnal slabo voljo, krenil po stopnicah nizdol, da bi se vrnil v kuhinjo.

Komaj pa je stopil vanjo, se mu je zrušilo na glavo nekaj podobnega kakor strop, gornje nadstropje hiše ali vsaj tona premoga. Sesedel se je, ne da bi pisnil, in zleknjen obležal na tleh.

Soapy Molloy je jadrno planil odklepat hišna vrata. Malce bled je bil in težko je dihal.

»Vse v redu?« ga je nestrpno vprašala žena.

»Vse v redu,« je odgovoril.

»Je že zvezan?«

»Da. Z vrvico za perilo.«

»In če začne kričati?«

»Ne more. V ustih ima cunjo za brisanje.«

»V božjem imenu,« je rekla gospa Molloy. »Na delo!«

Vzpela sta se po kratkih stopnicah, ki so vodile na vrt in k vodnjaku. Gospod Molloy je slekel suknjič in zavihal rokave.

Minilo je nekaj minut vročičnega dela, na kar se je Soapy z zaripljim obrazom in mokrimi rokami potrto obrnil k tovarišici.

»,Mrtvak' mora biti tu!« mu je žena zaklicala.

»Pa ga ni,« je Soapy žalostno odvrnil.

»Že nisi prav iskal.«

»Povsod sem brskal. Zobotrebec bi bil našel, ne pa ‚mrtvaka'!«

Globoko je vzdihnil, in obraz se mu je zmračil.

»Veš, kaj ti pravim, medek moj?«

»Kaj neki?«

»Shimp, ta prekleta kanalja, naju je speljal na led. ‚Mrtvaka' sploh ni v vodnjaku!«

Verjetnost njegove domneve je bila tako očitna, da mu gospa Molloy vobče ni poskusila oporekati. Molče se je ugriznila v ustnico.

»Če je tako, glejva, da najdeva pravi kraj,« je rekla nazadnje s pogumom v borbah prekaljene žene. »Toliko veva, da je zaklad nekje v hiši. Skušajva iztakniti, kje je skrit.«

»Stvar se mi zdi malce tvegana,« je odvrnil plahi gospod Molloy. »Deniva, da bi kdo prišel in bi naju zalotil v hiši...«

»Nu, v takem primeru ne kaže drugega, kakor da tudi tega potiplješ z vrčo po glavi.«

»Dobro, tvoja volja naj se zgodi,« je vzdihnil Soapy Molloy.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani